* Hüseyin DANIŞMAN

Sene 1970 Köyümüzde harman zamanı. Motorlu tarım aletlerinin hiç biri ile köylümüz henüz tanışmamıştı. Ekin iyi, tarla da taşsız olursa, tırpanla biçiliyor, ekin kısa, tarla taşlı olunca da, kalıçla yolunuyor, ekinin harmana taşınması kağnı ile, sürülmesi düven ile, harmanın aktarılması ve savrulması yaba ile yapılıyordu. Çiftçinin en sıkı çalıştığı zaman harman zamanıdır.

Köylümüz çok misafirperver olduğu halde, harman zamanı kimse, misafiri gelmesini istemez, hele de misafir uzunca kalacaksa, hiç istenmez, çünkü uzun kalan misafirin köyün hepsine zararı olur. Şöyle ki harman zamanı bir adamın iki adam olmak istediği zamandır, diğer komşularda, konuğu tanımasalar da, konuk gelen evin hatırı için konukla ilgilenmek durumundadır. Köyümüzün geleneği, gelen konuğa herkes birinci gün hoş geldine gelir, takip eden günlerde de, sıra ile, komşular yemek hazırlayarak konuğu evlerine davet ederler. Ama bütün bunlar harman zamanı, bir adamın iki adam olmak istediği zaman olmaz. Bizim köylü, konuk ağırlamasnı da ibadetini de harman kalkınca yapar. ama Bu defa öyle olmadı.

Tam harman zamanı, köyümüze ADANA'dan bir misafir geldi. Misafir genç, lize talebesi, Ali ile Hüseyin'in okul arkadaşı imiş, lise üçüncü sınıfta okuyormuş, seneye üniversite tahsiline başlayacakmış, bizim Ali ile Hüseyin de tahsil yapıyorlar ama, onlar daha lise birde. Köylümüz tahsil yapan herkese çok önem verir, isterler ki onu dinleyip bilgilerinin hepsini öğreneler. Bu genç misafir de tam köylünün istediği gibi, çok hoş sohbet, çok saygılı, ağzını açınca, tane tane konuşuyor. Giyimi de aynı bizim gibi, ayağında cizlavet lastik, kadife pantolon şapkası da var, tam köylü gibi. Hüseyin'in giyimi de ona yakın. Ama Ali'nin ki farklı, paçaları geniş ütülü kumaş pantolon, ayakkabı boyalı iskarpin, Ali iki de bir mendili ile ayakkabılarını siliyor, omuzlarına kadar uzattığı saçlarını kalın dişli tarağı ile sık sık tarıyor, işlerin o yoğun zamanında, babasına yardım edip çalışmak şöyle dursun, saçlarım, ayakkabılarım toz olur diye harmana bile yanaşmıyor. Ama getirdiği misafir Ali'ye hiç benzemiyor, gelecek sene üniversiteye gidecek olmasına rağmen, oturduğu odalarda, kendinden büyük hiç kimsenin üst tarafına oturmuyor, dışarıdan bir büyük geldiği zaman, kalkıp ona yer açıyor. Köylülerimiz,

-ama sen misafirsin, şöyle yukarı geç köşeye otur, güzel konuşuyorsun

diyenlere, nazikçe.

- Siz dinletikten sonra ben buradan da konuşurum, sizden yukarıya oturmak beni rahatsız eder diyerek sorulan sorulara cevap verdikten sonra, konuları kendisi açıyor, ya da istediği konunun açılması için zemin hazırlıyor. Ormanın faydalarını, erezyonun nasıl önleneceğini, tarımın, hayvancılığın, arıcılığın nasıl bilimsel yapılacağını, en önemlisi de elde edilen ürünün nasıl değerlendirileceğini, değerlendirmenin en iyi yolunun kooperatif olduğunu, kooperatifin nasıl kurulacağını, nasıl faydalı olacağını anlatıyor. Bunlardan da daha önemlisinin okumak olduğunu, illa ki bir okul bitirip diploma almak için değil, kişilerin kendisini yetiştirmesi, aydınlanması için, okumanın çok önemli olduğunu vurguluyor. Bizim Ali gibi saat on bire kadar uyumuyor, sabah beşte kalkıyor, kim yanında hanımı ile ekine gidiyorsa, onun önüne geçip,

- Amca teyzemi eve gönder, ekini beraber getirelim, bende çalışmayı özledim, benim babamda senin gibi çiftçi. diyerek kendisi tarlaya gidiyor, çok da iyi kağnı yüklüyor. Harmanda sap saçana, harman aktarana, tığ savurana, kim ne iş yapıyorsa, hepsine yardım ediyor, aynı konuştuğu gibi, her işi de yapıyor.

Bizim köylü bu genç misafire o kadar alıştı ki, sabah dörtte beşte kalkıp, akşama kadar çalıştıkları halde, misafir evinde ise orada geç saatlere kadar oturup, misafiri dinliyorlar.

Bu genç misafir, muhtar Ası amcaya okulu açtırdı, okulun sıralarından tiyatro sahnesi yaptı, bir çok insana rol verdi, nerede ne söyleyeceklerini, nasıl

hareket edeceklerini, öğretti, kendilerinin lisede amatörce oynadıkları bir tiyatro oyununu birkaç provadan sonra bütün köylünün, izlemesini sağlayarak oynattı, oyunun sonunda oyuncular ayakta alkışlandı. Ondan sonrada Elif teyze, geline, kıza küfür ederken, ay tiyatro orospusu demedi. Küfür yerine kullanılan tiyatrocu, övgü yerine kullanılmaya başladı köyümüzde.

Genç konuğun gideceği gündü, konukla birlikte, köyden sekiz on genç mezarlığın yanına oturduk sohbet ediyorduk, sohbet sırasında konuğumuz ortaya bir soru sordu, özellikle benim gibi şehirden gelenlere.

- Arkadaşlar içinizde günlük gazete okuyan var mı? Ben ki, okumanın önemini daha önce konuktan duyduğum için,

-Ben okuyorum. dedim. Konuk;

- Çok güzel, ne gazetesi okuyorsun?

Ben okuduğum gazetenin ismini söyleyince, konuğun gülen yüzü birden asıldı, elini alnına koydu, kafasını yere eğdi, öylece uzunca bir müddet bekledikten sonra, kafasını kaldırınca gördük ki, gözleri dolmuş, gözleri yaş içinde. Onun bu halini görünce, hepimiz şoke olduk, hiç birimizden çıt çıkmıyor. cebinden mendilini çıkarıp göz yaşlarını siydi, mendili avucunun içinde hınçla sıkarak, kuvvetli bir nefes bıraktıktan sonra, sessizliği yine kendisi bozdu. Bana bakarak,

-Ya arkadaş, senin okuduğun gazetenin görevi, halkı uyutmak. ne yazıyor? Birkaç uyduruk fotoroman, uyduruk sosyete haberleri, bol bol da açık saçık resimler. Senin o gazeteye verdiğin her kuruş, benim gibi insanlara atılacak kurşun parası, deyince dondum kaldım.

-Ne okuyum. Dedim.

-Yeni Ortam gazetesi oku, Cumhuriyet oku, dedi. Önerdiği gazeteler hakkında da, kısa bilgiler verdi. O gün konuğu uğurladık, daha köyde kalma zamanım olmasına rağmen, ertesi gün de ben Ankara'ya gelip, Yeni Ortam gazetesine kavuştum. O günden sonra, her gazete aldığımda, kitap okuduğumda, o saygıdeğer konuğu hatırlarım. Bana okuma alışkanlığı kazandırdığı için de, sonsuz saygı ve teşekkürlerimi sunarım.

Otuz bir yıl kendisini aradım, izini buldum ama görüşme imkanı bulamadım. Bir gün, bir avukat arkadaşımın bürosunda oturuyordum, arkadaşımın masamının üstünde bir kitap gördüm! Kitabın üzerinde, otuz bir yıl önce bizim köye gelen, benim görüşmek için can attığım kişi değil mi? İsim benzerliği olmasından korkarak, arkadaşıma sordum; arkadaşım, isim benzerliği olmadığını, kendisinin de halasının oğlu olduğunu, sakin sakin söyleyince, çok heyecanlandım, yukarıda anlattığımı heyecanla arkadaşıma anlattım. Arkadaşıma, Ne olursa olsun bana bir randevu al da kendisiyle bir görüşeyim dedim. Arkadaşım; Ne randevusu? İstersen telefon edeyim, müsaitse yerine git görüş dedi. Ve telefon açtı, çok da rahat konuşuyor, benim kalbim duracak nerdeyse. Ağabey, seni otuzyıldır arayan, bir arkadaşımı yanına gönderiyorum, otuz yıl önce köylerine gitmişsin, bir anı anlattı, ben çok sevindim, esasen size anlatmak istiyor, evet, evet sizinle ilgili. Dedi telefonu kapattı, küçük bir kağıda adresini yazıp bana verdi. Oradan hemen, aradığım şahısa bir an evvel kavuşmak için ayrıdım, yanına varır varmaz kendimi tanıttıktan sonra, otuz bir yıl önce, bizim köyde ağlamasının, bana çok tesir ettiğini, o gün bu gündür, aralıksız okuduğumu söyleyeceğim. Yanına gelene kadar, defalarca elini sıktım, defalarca elini öptüm, saygılarımı ilettim. Tanıyabilecek mi idim, gözlerini gözümün önüne getirdim, mutlaka tanırdım. Bu düşünceler ile ceketimi düğmeleyip, üzerinde Müdür yazan kapıyı çaldım, bulunduğu yerin Müdürü idi, hemen de gözlerinden tanıdım, selam verdim, selamımı aldı, yanında biri daha var idi, konuşmalarına devam ettiler, bir yere gideceklermiş, ikisi birden ayağa kalktılar. Ben;

- Sayın Gülağ ÖZ bey, halanızın oğlu Ali Yıldırım biraz önce sizi telefonla aramıştı, ben onun yanından geliyorum, dedim.

- Haa tamam, bana bir şey söyleyecekmişsin ne? Ne ise hemen söyle, işimiz var dedi. Bir dakika içinde nasıl anlatılırsa, anlattım, ama beni dinlemiyordu, elini bile sıkamadım, zaten lüzumu da kalmamıştı. Yanındaki adamla, beni asansöre kadar getirdiler, kendileri tekrar odaya döndüler. Çok sevinçle ve heyecanla geldiğim yerden, çok üzülerek hayal kırıklığı ile döndüm. Çok ama çok üzüldüm. Yinede bana okuma alışkanlığı kazandırdığı için, Kültür Bakanlığı Şube Müdürü, Hüseyin Gazi Dernek Başkanı, Sayın Gülağ ÖZ'e sonsuz saygılarımı sunuyorum.

ARAP DEDE TÜRBESİ

Hüseyin DANIŞMAN

Köyde bir söylentidir dolaşıyordu, Durmuş ustanın odasının yerinde şimdi odanın önünde olan arap dede türbesi varmış. Perşembe günleri yakılan mumlar, eskiden durmuşun odasının yerinde yanarmış. Odanın altında arap dede yattığı için, Durmuşun Odasında yabancı kimseler yatamazmış, yatsalar bile, gecenin bir vakti garip. garip sesler duyar, korkudan odayı terk ederlermiş. Durmuşun odasında yatamayıp odayı terk eden ya da sabaha kadar güz lambasını yakıp oturan beş altı kişi ile görüştünm. Akla hayale gelmedik sesler duyduklarını, yemin, billah ederek anlattılar.

Ablam durmuş ustanın torunu ile evlenince, hem ablamın adına, hem de kendi adıma odada yatmaya korkuyordum. Ablam evlendikten iki yıl sonra, bende onların köyde okula başladım. İlk zamanlar odada yatmadım, gündüz bile odaya yalnız girmeye korkuyordum. İlk önce odada eniştemle birlikte yatarken,enişteme, odada yatan yabancıların duydukları garip sesleri duyup duymadığını sorduğumda, eniştem.
"Dedem arap dedenin türbesini odanın yerinden kaldırırken, kurban kesmiş, onun için arap dede bizim ev halkından kimseyi korkutmaz. Seninde korkmana gerek yok, çünkü ablanda bizim evin halkından oldu, sende onun kardeşi olduğun için sende ev halkından sayılırsın. Dedi.. Daha sonraları odada yalnız yattığım zaman bile, hiç ses falan duyup korktuğum olmadı. Aradan yıllar geçti. Ben evlendikten sonra Ankara'ya göçtük, yıllar sonra ablam köyde hastalanıp Ankara'ya gelmişti, ablamın tedavisi bittikten sonra, ablamı eşimle birlikte köye götürdük, kayın biraderle eşi de yanımızda idi. Ablam odaya yataklarımızı yaptı, iyi geceler deyip odadan çıkarken, geri dönüp, korkmazsınız değil mi? Korkarsanız ben de sizin yanınızda yatayım deyince. Abla ben senelerce bu odada yalnız yattım korkmadım da şimdi dört kişiyiz neden korkalım dedim. Eşim, kayın birader, ve eşi neden korkacağımızı merak edip öğrenmeye çalışıyorlar. Ablam da kimlerin nasıl sesler duyup korktuğunu, bazılarının dudaklarının uçukladığını, hatta birinin korkudan dilinin durduğunu, bir hafta konuşamayıp, arap dedeye kurban kestikten sonra dilinin çözüldüğünü, anlatınca. Yanımdakiler daha yatmadan korktular. Eniştemin bana dediği gibi aileden sayılacağımızı korkmalarına gerek olmadığını anlatarak odada yatmaya zor ikna ettim. Ablam "aman ha lambayı sabaha kadar yakayım demeyin içindeki gazdan başka gazımız yok, haydi Allah rahatlık versin inşallah korkmazsınız. Deyip kapıyı çekip gitti. Kayın birader."
Eğer bir şey olur korkarsak, kurbanı sana aldırırım, sonra demedi deme, aklın kesmiyorsa bizi burada yatırma. Dedi. Kurban işini de üstlendim yattılar, lambayı söndürüp bende yattım. Tam uyuyacaktım ki daha önce hiç duymadığım garip bir inilti duydum, inilti kesildi biraz sonra yine başladı ama ses daha yüksek. Eşim de duymuş. Bir inilti duyup duymadığımı sordu, kayın biraderle hanımı da duymuş, hem de iki defa duyduk, kalk lambayı yak dediler. Lambayı yaktım. Birbirimize sesin nasıl olduğunu taklit yaparak anlatıyoruz, hepimizin duyduğu ses aynı ses. Sesin dışarından gelmiş olabileceğini, birinin bizi korkutmaya çalıştığını düşünerek dışarı çıktım, arap dedenin türbesinde üç tane mum yanıyordu, dışarıda, köyün öteki tarafından, bir köpeğin tek, tek havlamasından başka ses seda yoktu. İçeriye girdiğimde hepsi kalkmış oturuyorlardı. Kaynım: "Şimdi ne olacak? Bize bir şey olursa kurbanı hazırla dedi. Daha önce benim burada defalarca yalnız yattığımı, başıma böyle bir şeyin gelmediğini, sesin mutlaka dışarıdan gelmiş olabileceğini söyleyerek tekrar yatmaya razı ettim. Lambayı söndürmeyeceğim ama gaz zaten bitmek üzere, lambayı söndürüp tekrar yattık.

Yatağın içinde biraz daha konuştuktan sonra, iyi geceler deyip, tekrar uyumaya çalışırken aynı inilti, yine başladı. Hepimiz de yatakların içinde oturduk, aynı sesi yine hepimizde duymuştuk. Lambayı tekrar yaktım, lamba yanarken hiç ses çıkarmadan, sesin gelmesini bekledik, ne kadar bekledik ise de ses falan gelmeyince, lambayı tekrar söndürüp yataklarımızın içinde sessizce oturmaya karar verdik. Pencereden içeriye giren ay ışığında, yüzlerimizi tam seçemesekde birbirimizi görüyoruz. Yan tarafımda ki şal yastığı kafamın altına çekip, vücudumu biraz aşağı kaydırarak kafamı yastığa koymamla, aynı inilti daha yüksek olarak geldi. Hepimiz birden ayağa kalkmamızla, inilti kesildi, lambayı tekrar yaktım, evlükte yatan ablamla eniştemi kaldırmaya karar verdik. Tam o sırada sönecek gibi oldu, lambanın karşısında ki duvarda kilimin üstünde kullanılmayıp asılı duran, şişenin üzerine, kilim desenli kılıf geçirilmiş lambayı fark ettim. Belki o lambada gaz vardır diye, sönmek üzere olan lambayı asılı olduğu yerden alıp karşı duvardaki lambanın yanına varıp onu yakmak umudu ile, şişenin üzerindeki kılıfı yukarı çekip çıkardım. Şişenin içinde bir yaban arısı, şişeden dışarıya çıkmaya çabalıyor. Bizi korkutan, iniltinin arap dededen değil bu arıdan geldiğini anladım. Ama yanımdakiler bana inanmadılar, kılıfı tekrar şişenini üstüne taktım, sönmek üzere oman lambayı söndürüp, şişenin içinde arı olan lambayı ortamıza alıp sessizce aynı sesin gelmesini beklemeye başladık. Biraz sonra aynı inilti önümüzdeki şişenin içinden gelmeye başladı, biz sesimizi çıkarmayıp onu dinlemeye devam ettik,şişenin içinden gelen ses yükselerek devam etti. Ses öyle yükseliyor ki sanki borunun içinden gelir gibi oluyor. Biz konuşmaya başlayınca, ses de kesildi. Sebebin arı olduğunu anladık, ben de kurban kesmekten kurtuldum. Tekrar yatacaktık, horozlar ötmeye başladı, yatmaktan vazgeçtik, uyumadan sabah ettik. Korktuğumuzu da hiç kimseye söylemedik.

Yöremizden bir öykü

MUZUR

Hüseyin DANIŞMAN

Bizim memlekette çiftçilere ireşber (rençber) derler. Ama bizim rençberliğimiz eşeğin kuyruğu gibidir, ne uzar ne kısalır. Bizim oraların ireşberliği, öyle Çukurova'ya, Ege ye, Marmara ya Kara Denize benzemez. Baş (büyük) evlerde üç, orta evlerde iki, düşük (fakir) evlerde de bir çift öküz bulunur. Ektikleri arpa, buğday, yulafla sınırlıdır. Arada bir iki ev de ikişer üçer teneke mercimek, burçak ektikleri olur. Topraklarımız kıraç sulu tarım alanımız hiç yoktur, bunlardan başka hiç bir şey ekildiğini görmedim. Daha başka bir şey yetişmiyor muydu? yada hiç bir şey denenmemiş miydi? bilmiyorum.

Topraklarımız verimsiz olduğu gibi çok da azdı. Az olduğu halde, ne zaman ayarlamışlar, kim ayarlamış kimsenin bildiği yok. Bir sene köyün bir tarafı ekilir, bir sene de öbür tarafı. Zaten toprağımız az, her sene her tarafı ekemez miyiz? Diye sorduğumuzda. Büyükler:

- Ekemeyiz bir sene ekilen toprak, ikinci seneye ekilmez, çünkü onunda dinlenmeye ihtiyacı vardır. Ekilmediği sene de herk (nadas) yapılır, karnı yarılıp hava almayan toprakta ekin bitmez. Yazın tarla otlandığı zaman herk edilir ki güzün yağmurda, kışın karın altında iyice kabarsın ki ekilen ekinde bir şeye benzesin derlerdi. Ama yinede bizim köyün işi Allah'a kalmıştı. Beş ve altıncı aylarda yağmur bol olmazsa milletin eli koynunda kara, kara düşünür. Zaten hane başına ekilecek tohum bellidir. Düşük evler yirmi beş, otuz, orta evler kırk, kırk beş, baş evlerde, zaten iki tane var, onlarda yüz elli, yüz yetmiş beş, urupla (on yedi kiloluk ölçek) ekecek toprağa sahiptirler. Ancak nüfus oranına göre değerlendirildiğinde, hiç kimsenin toprağı kimseden fazla yada eksik değildir. Örneğin, düşük evlerin nüfusu beşle sekiz arası. Orta evlerin sekiz, on beş arası, baş ev dediğimiz, iki evden otuz beş, kırk nüfusa sahip.

Zamanında değerini bilmeyip ormanı kese, kese, baltanın kesemediğini de keçiler ot niyetine yayılıp ormanı bitirdiklerinden. Hala orman olan üç buçuk, dört kilometre kuzeyimize, her gün olmasa da her hafta yağmur yağarken köyün ekili tarlalarına çok az yağmur yağar, beş altı senede bir de hiç yağmaz. İşte rençberin elinin koynunda kaldığı sene, yağmurun hiç yağmadığı senedir. Çünkü kendi yiyeceği topraktan çıkmadığı gibi malın davarın yiyeceği de çıkmaz. Malı davarı yaza çıkaramayacağından mecburen satmak zorunda kalır. Böyle seneler de, mal davar para etmez, buğday pahalanır. Yağmurun az yağdığı zamansa rençber kendi yağıyla kavrulur. Beş altı senede bir hiç yağmayan yağmur, sekiz on senede bir bol yağar, rençberin yüzü güler, ama bu gülme geçicidir. O sene arpa ve buğdayını satacaktır. Ürünün bol olduğunu haber alan devlet yöneticileri. Her zaman yaptıkları gibi, aracıyla anlaşır, taban fiyatlarını düşük tutar. Devlet baba düşük tutarda aracı, tefeci yüksek tutar mı? Onlarda devlet babadan ancak bir iki kuruş yüksek fiyat verir. Belki de ilde yada çevre illerde fiyatlar daha yüksektir ama, kağnıyla da oralara gidilmez ki.

Dedik ya, bizim rençberliğimiz eşeğin kuyruğu gibidir.

Güz yağmurları yağarsa tohumun birazını eker, güzün yağmur yağmazsa ilk baharda eker. İlk baharın son, yazın ilk aylarında herk eder, yazın son aylarında ekin biçer, harman sürer, harmanı kaldırır, ununu, bulgurunu yapar, öyle başka yerler gibi un öğütme işi bir iki günde yapılmaz bizim köyümüzde. Değirmen zaten yedi sekiz kilometre uzakta, önce kağnıyla buğday çuvalını götürüp, değirmende keşiğe (sıraya) girmeye hak kazanacaksın. Keşik (sıra) yaklaştığında da bir hafta on gün önceden gidip değirmende yatacaksın ki keşiğin, (sıranın) başına bir iş gelmeye. Yedi sekiz kilometre olmasına rağmen, iş un çuvalını geri köye getirmektedir. Yok öyle soygunmoygun olmaz bizim oralarda da.

Tekkenin yokuşun dibine gelindiğinde, keşke birisi çıksa da, soygun yapıp şu un çuvalını elimden alsa dersin ama, öyle bir hayır sahibi de çıkmaz rençberi tekkenin yokuştan kurtaracak. Ormandan, ormancıdan odun kaçırmaktan, daha zordur tekkenin yokuştan çuval çıkarması. Ormancıdan odun kaçırmak iş mi ki, tekkenin yokuşu yanında odun kaçırmaya can kurban. Muhtar ormancıları eve davet eder, odun kaçıracaklar da, horozunu, rakısını, şarabını alır, ormancıda sanır ki, bu muhtar ne kadar bonkör, ne kadar misafir perver. Muhtar ormancıyı serhoş eder ormancı ayılana kadar da odun kaçıranlar odununu içeri atmış olur. Tekkenin yokuşun dibine, üstünde dolu çuval kağnıyla gelindiğinde, hiç kimse, çoruş (kağnıya koşulan öküzden başka urganla bağlanarak, ikinci, bir çift öküzü, çekici olarak kağnıya koşulu öküzlerin önüne koşmak) koşmadan, tekkenin yokuşa davranamaz. Bazen de, çift çoruş koşulur da ondan sonra tekkenin yokuşa davranılır. İş kağnıya koşulu çoruşla bitse hadi neyse, kaç çoruş varsa, onları sürmek için her birine ayrı adam lazım, bir de kağnıdaki öküzleri sürmek için, birde öküzlerin gücünün ne zaman tükenip, kağnının ne zaman, geri kaçacağı belli olmadığından, bir kişide elinde her an tekerin önüne atacağı taşla, tekerin dibinde gitmek zorundadır. Tekkenin yokuşu, on, onbeş metrede bir durup öküzleri dinlendirerek, her duruşta da, sağdan soldan yokuşu biraz daha az olabilecek, yol yeri keşfederek, sabahtan akşama kadar ancak çıkabilir.

Kaynatılmış buğdayı makineye ver makinenin o bir

tarafından bulgur olarak al, bizde yok öyle şey. Bulgurluk buğdayı yıka, kaynat, sokuda ya da setende döv, el taşında çek, defalarca elekten, kalburdan geçirilir, kepeği, unu, düğüsü, irisi, ayrıldıktan sonra bulgur olur. Ondan sonra yakacak gailesi başlar, yakacak işi de zordur, parayı ver bir ton odun iki ton kömür al yaza kadar yak nerede o bizde. Orman dairesi az bir para alarak iki ya da üç gün ormandan odun getirme müsaadesi verir, ormanını uzaklığı beş altı kilometre, kağnıyla sabahtan akşama bir dönüm ancak getirilebilir. Orman dairesinin müsaadesiyle getirilen iki yada üç kağnı odun bir ay bile zor yeter, geri kalan odun ihtiyacının bir kısmını ormandan kaçak olarak bir kısmını da kolculara (ormancılara) rüşvet vererek temin ederler. Köylünün her an işi düştüğü için bizim oralarda kolcular validen bile forsludur. Bizim köylerde hep söylenir. Köyün birine vali gelmiş, valinin atının başına kimse gelmeyince, vali bey karşılanmadığına kızarak:

. Bu köyün muhtarı nerede? Atımın başına niçin kimse gelmiyor. Diye bağırınca. Muhtarın anası içerden çıkarak sorar:

. Yavrum sen kimsin ki? atımın başına kimse çıkmıyor diye bağırıyorsun. Deyince. Vali bey:

- Ben ilin valisiy. Der. Muhtarın anası:

. Yavrum vali olanaca acık daha ohusan da kolcu olsaydın ne vardı. O zaman seni çoluk çocuk hep tanır sen köye girmeden muhtara ağzaya haber verirlerdi. Demiş. Sanırım bu örnek orman köylüsünün yanında kolcuların forsunu açıklamaya yeter. Kömür olmadığından en az onbeş kağnı odun gerekir, onbeş kağnı odun en küçük ev için, en kalabalık evler altmış yetmiş kağnı odunla ancak yaza çıkarlar. Onu da hazır edene kadar, kış gelip kapıyı çevirince, köyün eli iş tutabilen erkekleri, verelini Çukurova'ya.

Tekrar yaz çitleri çıkana kadar, Mersin'de büyük Adana da, (eskiden Adana'ya büyük Adana diyorlardı, bizim oralarda) amelelik yapar, ne kazana bilirlerse kazandıklarıyla, çayını, şekerini, gazını, tuzunu, elbisesini ayakkabısını Çukurovada kazandıklarıyla alırlar. Köyümüzün yeri de arazisi de, hayvancılığa çok müsaittir, ama köylü bir türlü malı davarı çoğaltıp da, hayvancılık da yapamaz. Beş altı sene üst üste tarlasından çıkan ürünle, kendi yağı ile kavrulur, biraz mal davar peydahlar, yıl olur ki yağmur yağmaz kıtlık olur, böyle olunca da, elindeki malın davarın yaşlısını, kısırını, satıp kendi karnını ve geride kalan hayvanın karnını doyurma telaşına düşer. Büyüklerimizin söylediğine göre, üst üste üç yıl yağmur bol yağıp bolluk olmamış hiç kıtlıksız geçen yedi sene görmemişler. Birde köyümüzün halkı her seçimde, hangi partiye oy verse, o parti muhalefette kalır. O yüzden de devletten hayvancılık kredisi de alamazlar. Bütün yıllar böyle olunca tamda eşeğin kuyruğu gibidir. Bizim çiftçimiz.

Uzun seneler ileriyi göremedikleri için. Birde ata sözü uydurmuşlar, tamda bizim köye göre. "Reşberin kolu kanadı bir çift öküz" diye. Büyüklerimiz başlar:

- Reşbere kolun kanadın kırılsın diye beddua edeceğine, öküzün ölsün de, ocağının batması içinse, evin yansın, yıkılsın demeye gerek yok, karın ölsün de o ona yeter.

Aslında bakarsan doğru da söylüyorlar. Çünkü karnını zor doyuran köylümüz, öküzünün birisi öldüğü zaman, ancak yüzde biri kalan öküzüne eş alabilir. Hele karısı öldü mü. Binde biri bile, tekrar zor evlenir.

Grobüt Ali de, bizim köylü, beş kardeşin de en büyüğü. Bizim oralarda kızlar kardeşten sayılmaz, ama gerçekten de gobüt Alinin kız kardeşi yok. Beş kardeşin bir çift öküzü var, gobüt Ali büyük olarak düşünür, iki öküzden sekiz ayak, babasını saymasa da, adam başına iki ayak bile düşmüyor. Kendisi evli, birde kendinin küçüğü evli, daha evlenecek üç kadeş var. Ev dersen şimdiden dar geliyor, yarin öbürgün ötekiler evlenirse, ne ev ne yetecek tarla nede tarlayı sürecek öküz var. Grobüt Ali bunları düşünürken. Aniden! Karısı ölünce, biri oğlan ikisi kız üç çocukla ortada kalakaldı. Kolu kanadı zaten yoktu, karısı da böyle aniden ölünce, evinin yanmasına yıkılmasına gerek kalmadan ocağı battı. Günlerdir kara, kara düşünüyordu. Bir gün gobüt Aliye, babası zurnacı Üsüyün (Hüseyin):

- Oğul, bizim üç tane bekarımız daha var, sen sıranı savdın, üç de çocuğun var, ben de yaşlandım, artık eskisi gibi, zurnaya nefesim yetişmiyor, bundan sonra ben seni bir daha evlendiremem, sen gurbete git, başına bir çaput dolayana kadar çocuklar burada kalsın der. Zaten gobüt Ali de böyle bir şey düşünüyormuş, babasının elini öpüp, hayır himmetini aldıktan sonra, verelini doğru büyük Adana'ya

Yetmişli yıllara kadar, bizim köylümüz , Adana Mersin den başka gurbet bilmezlerdi. Belki diğer büyük şehirlerde de kışın iş bulabilirlerdi ama başka yere alışmamışlardı. Gobüt Ali, Adana da bir zaman amelelik, bir zaman da bahçe bekçiliği yaptı, Allah da yüzüne baktı, güney sanayi fabrikasına işçi girdi. İki yıl sonra, yine Allah yüzüne baktı da Adana'nın köylüklerinden, nadire isminde dul bir hanımla evlendi.

Kısa bir zaman sonra. Köyde bıraktığı çocuklarını da yeni kurduğu evine getirdi. Çocuklarını Nadire hanıma:

-Bak nadire hanım, bu Mehmet, benim kurtuluş savaşına gidip de bir daha dönmeyen emmimin adı, buda senem, biz 93- harbinde, (1877-78 Osmanlı Rus Harbi) Kars'tan Sivas'a kaçarken, Erzincan civarında hastalanıp ölen bibimin (halamın) adı, buda Rabiye ebemin yani

babamın anasının adı. Diye tanıştırır. Gobüt Ali, Nadire hanımın yanında getirdiği, Muharremi kendi çocuklarından ayıramaz, Nadire hanım da, Mehmet'i, Senemi, Rabiyeyi kendi çocuklarından ayırmaz. İkisi de birbirine saygılı bir biçimde, geçinip gitmeye başlarlar.

Gobüt aliyle Nadire hanım, evlendikten bir sene sonra bir oğulları oluyor. Gobüt Ali onun da adını kurtuluş savaşına gidip dönmeyen, dayısının adını koyuyor Derviş. Derviş iki yaşına basmadan bir oğulları daha oluyor, bu sefer Nadire hanım:

- Ali, bu çocuğa da benim babamın adını koyalım. Diyor. Diyor ama göbüt Ali razı olmuyor, bir bahane bulabilirmiyim acaba diye.

- Senin baban ne iş yapardı?

- Guyu eşerdi, onun uçun babama guyucu Halil dillerdi. Deyince. Gobut Ali:

- Guyucuymuş, ben guyuculuk yapmış birinin adını oğluma koymam, yanlış anlama nadire, kuyu lafını duyunca mezar aklıma geliyor, mezar gelince de, rahmetlik anam aklıma geliyor, onun uçun, bu oğlanın adını, Kars'ta kalan emmim Emrah iyi cırıt oynarmış onun adı olsun. Deyip Emrah koyuyor. Emrah iki yaşına basmadan. Birde kızları oluyor, Gobüt Ali Nadire hanıma hiç bir şey söyleme fırsatı bırakmadan bunun adı, rahmetlik anamın adı, Feriza olacak diye kesitirip atıyor. Nadire hanım bakıyor ki direnmenin bir çaresi olmayacak, istemeyerek de olsa razı oluyor.

Bu zaman içinde Gobüt'ün büyük oğlu Mehmet, onüç yaşına geliyor. Mehmedi bardak çanak satan birinin yanına işe veriyor, haftalığı iki buçuk lira. On yaşına gelen muhharemi de elektrikçinin yanına, eti senin kemiği benim diye çırak veriyor, onun haftalığı da iki buçuk lira. Feriza iki yaşına ya basıyor, ya basmıyor ki. Bu defa da Nadire hanım ikiz oğlan doğuruyor. Gobüt Ali, en çok da bu ikiz oğlana seviniyor, Nadire hanımın hiç konuşmasına fırsat vermeden. Birisi babamın adı, Hüseyin, birisi de eski kayın babam nasıl olsa hısmımızdı (akrabamızdı) onun adı, Gahrimen. Diyor. Büyük kızı Senemi de on üç yaşındayken, Nadire hanımın akrabalarından oduncu Ali ile baş göz ediyorlar. Hüseyinle Gahrimen, iki yaşına değmeden birde kızları oluyor, Gobüt Ali, kızının olduğunu, gece vardiyesinden çıkarken, gündüz vardiyesine gelen komşusu Kadir'den öğreniyor. Eve gelmeden nüfusa gidip nüfus cüzdanını alıyor. Adını da halasının adı Atile yazdırıyor. Böylece Nadire hanıma isim konusunda söyleyecek hiç bir şey kalmıyor.

O yıllarda devlet vatandaşı, çok çocuk yapmak için teşvik ediyordu. Mesela beş çocuktan fazla yapandan, yol vergisi gibi bazı vergileri almıyordu. Memura ve kamu işçisine de çocuk başı para veriyordu. Gobüt Ali'de her çocuk için, bir lira, on çocuğa on lira, elli lirada maaşı, toplam altmış lira alıyor. Gerçi bir liraya bir kundak bile alamıyor ama, nasıl olsa her ay çocuk olmuyor ya her ay çocuk parası alıyor. Zaten kundaktan biri çıkınca, bir sonraki çocuk, kundak elden düşmeden yetişiyor nasıl olsa.

Nüfus sayısı on ikiye çıkınca. Gobüt Ali. Fabrikaya gece vardiyesine gittiği zaman, gündüzleri de dağmadı oduncu Ali'nin yanında odun kırarak ek para kazanıyor. Kazanıyor ama, elindeki balta git gide daha ağırlaşıyor, odunların direnci de günler geçtikçe daha artıyor sanki. Böyle olunca da günden güne daha az odun kırıyor. Günler geçtikçe odunu daha az kırmasının sebebi, kendisinin bu kadar yoğun, gece gündüz çalışması, yaşının da kırk sekize gelmesi olduğunu, bir türlü kabul etmiyor da. Suçu baltaya yüklüyor. Odunun az kırıldığı günleer, tabi damadının yüzü gözü bulunmuyor. Durumunu kurtarmak için, damadına. Gobüt Ali:

- Ah damat ben köyde iken nasıl çalışırdım nasıl, koca, koca pelit kütükleri sökerdim ki aha şeyle, dağlar gibi. Onları nasıl yarardım bir görmeliydin. Ama bu adana baltası numussuzu elime bir türlü sarmadı, sen bizim Sivas baltalarını bir görmelisin ki, nasıl hafiftir, nasıl keser, üüüüff. Diyor.

Gobüt Ali, yorgunluğunun, yaşlılığının suçunu baltada sanarak, sanır ki köyden bir balta getirirsem, daha fazla odun kırarım diye. Kışın köyden Adana ya çalışmaya gelenlerle, babası zurnacı Hüseyin'e haber gönderir:

- Babam bana tekkeli veli ustaya iyi bir balta yaptırıp göndersin. Diye. Tabi zurnacı Hüseyin, gelip gidenden, aldığı haberlere göre , oğlunun aldığı adanalı karısından, çok çocuğu olduğunu duyuyordu, hatta oğlundan haber getirenler. Gobüt yedi yılda beş çocuğu olduğunu, söylemiyorlar da çocukları gölgeleriyle birlikte sayıp on dört torunun oldu diyorlar. Gobüt Alinin karısı tek doğum yaptığında bile, ikiz, ikiz doğum yaptığında da üçüz diyorlar. Üç çocuğu, beş, beş çocuğu sekiz diye, zurnacıya yetiştiriyorlardı. Zurnacı, oğlu gobütün çocuklardan iyice daraldığını düşünürken, birde oğlunun balta istemesini duyunca:

- Eyvah! Bizim oğlan çocuklardan iyice daraldı, baltayı da çocukları kesmek uçun istiyor ellaham. (Herhalde) diye telaşlanır, yeri göğü ateş olur. Zurnacının. Zurnacı:

- Bu nasıl iş? oğul, bu nasıl iş? Ki, düşünüyorum, düşünüyorum bir türlü aklım almıyor. Ben beş keçiyi, yedi senede ona çıkaramadım, bizim gobüt Adana'dan bir karı aldı, nasıl karı? Ne millettense? Yedi senede, evi barkı, mahalleyi çocukla doldurdu. Allah verede, benim gelinin cinsinden çok olmaya, yoksa alim Allah bir asra varmadan, çinin nüfusunu gerçerik. Şaşırttım! oğul, şaşırttım! Boşa koy yom dolmuyor doluya koyu yom almıyor şaşırttım. Diyerek bir ay, söylenerek önüne her çıkana

Aliye:

- Oğul beni tirene götür ben köye gideceğim diyor. Gobüt Ali:

- Baba bir kaç gün daha kal. Diyorsa da daha eğleşmiyor üç günün uykusuzu zurnacı Adana da kendini tirene atıyor, uyanıyor ki Kayseriye gelmiş, Kayseri de de handa kalıyor, orada da pireden uyuyamıyor. Şarkışla'ya gelince, ahrazın oğlu Musa'nın evinde rahat bir uyku çekiyor, Şarkışla'dan köye tam iki günde gelebiliyor.

Kaç gündür yol yorgunu zurnacı odasına yatıyor ki iyice bir uyuya. Gözü tamda yeni almıştı ki yattığı odanın bacasında, davar koyuşmasına benzeyen çocuk kalabalığı, bir an kendini Adana da sanıyor. Sıçrayıp yatağının üstüne oturuyor, uykulu gözlerini ovuşturuyor, kendi odasında olduğunu anlıyor, ama çocuk sesleri kesilmediği gibi birde odanın bacasında tepiniyorlar. Zurnacı sinirlenip, hışımla dışarı çıkıyor, çocuklara:

- Ne var? Oğul derdiniz ne? Niye burada tepinip duruyorsunuz? Deyince, çocukların her biri bir yerden:

- Dede müjde, ya eşimiz ya töremiz. Diyorlar. Zurnacı şaşkın, şaşkın:

- Oğul ne eşi? Ne töresi? Çocuklar:

- Dede oğlun İrbaham emminin de, bir oğlu oldu, ya eşimizi ya töremizi ver. Deyince, Zurnacı:

- Desenize oğul dünyaya bir muzur daha geldi. Diyor.

Zurnacı Hüseyin'in oğlu İbrahim'den olan, torunun adı da Hüseyin. Bu en küçük Hüseyi'ne çocuk yaşlardayken herkes muzur derdi, muzur Hüseyin'de sekiz on yaşlarında köyden ailesiyle birlikte, ayrılıp Ankara'ya yerleştiler, kırk yaşında olmasına rağmen bugün bile, Hüseyin deyince kimse bilmezde muzur deyince bütün çevre köyler bile bilirler. Zaten ondan gıybetine bahsederken herkes muzur diye bahseder.

Gobüt Aliyle Nadire hanımdan, kızları Atiye'den sonra, yine ekiz oğulları oldu. Nadire hanıma yine hiç fırsat vermeden Gobüt Ali:

- Bak Nadire, bunlardan birisinin adını babamın karsta kalan amcası, Alican'nın birisininkini de, yine oda babamın amcası olan Emircan'ın, adını koyacağım. Çünkü babamı düşümde gördüm, eğer amcalarımın adını koymazsan hakkımı helal etmem dedi. Sonra bu babamın amcaları öyle davul zurna çalarmış ki, onlar davula zurnaya başladı mı topallarda sağlam gibi oynarmış onların çaldığını duyan ölümcül hastalar bile ayağa kalkar oynarlarmış. Deyince. Nadire hanım ağzını açıp da bir tek kelime söylemez, söylese de sonucun değişmeyeceğini biliyor çünkü.

Büyük oğul Mehmet'in gözü bozuk çıktığından, askere almadılar. Muharrem askerliğini yaptı eski işine devam ediyor. Dervişi kaportacıya, Emrah'ı da boyacıya çırak verdi, haftalıkları beşer liraya. Bu son ikizlerden sonra Gobütün bir kızı daha oldu, onunda adını, ölen karısı Fadime'nin adını koydu, Nadire hamın yine bir şey söylemedi. Bu ara büyük ikizlerden Hüseyin'i kebapçıya Gahrimeni de şalgamcıya karın tokluğuna, çırak verdi. Rabiye'yi daha önce Ankara'ya yerleşen amcası Garip yanına almıştı, Rabiye ilk okulu bitirince, amcasının kaynı Hüseyin'le evlendi. Fadime kız iki buçuk yaşına değince de, bir oğulları daha oldu. Ama bu öbürleri gibi değil, çok küçük çok zayıf doğdu. Gobüt Ali:

- Nadire bu oğlan ikiz eşlerinin bile yarısı kadar anca, herhalde yaşamaz, onun için bunun da adını, hem dedemin, hemide en küçük kardeşimin adı, Dursun koyalım, belki o zaman ölmez de durur. Deyince Nadire hanım:

- Ali aşkolsun, on tane çocuk doğurdum, hep kendi sülalenin adını koydun da birisine bile benim sülalemden, birinin adını koydurmadın. Aha babamın adını beğenmedin, benim ninem, anam yokmuyudu. Diye dertlenince.. Gobüt Ali:

- Tamam Nadire benim sülalem tamamlandı, senin sülalene başlayalım.

Yöremizden Bir Öykü

PATATES MUSKASI

Hüseyin DANIŞMAN
İğdecik Köyü

Büyüklerimizden duyduğumuza göre, bizim köyün halkı Malatya Hekimhan'dan gelmişler. İlk yerleştikleri yer, şu anda Hocabey Köyü hudutları içinde ki, sarıöküz mevkiindedir. Yakın zamana kadar köyümüzün ören yerleri beli idi. Traktörler çıkıp da toprağı daha derin işleyince, ören yerleri tamamen kayıp oldu, yanındaki tarladan ayırt edilemez hale geldi. Köyümüzün o zamanki ismini de bilen yok, oradan niçin göçüp, şimdi Eskiköy dediğimiz o zamanki adı Virdikışla olan yere geldiklerini kimse de bilmiyor. Virdikışlanin örenlerine bakılırsa, o zaman köyümüz altmış yetmiş hane civarındaymış sonra yirmi-yirmi beş haneye nasıl düşmüş? Onu da bilen yok. Virdikışlanın mezarları da örenlerin yanın da hala durmaktadır.

Virdikışlanın zaten az olan suyu, köyün malı davarı çoğalınca iyice yetmez olmuş. Başlamışlar başka bir köy yeri aramağa, şimdiki Iğdecik Köyü'nün bulunduğu yere yine kimsenin bilmediği bir tarih de yerleşmişler. Yerleşmişler ama, eski köyle şimdiki iğdecik Köyü'nün yerleri, hemen, hemen aynı, birbirlerine çok benziyorlar. Eski köyde suyu yüz elli metre ötedeki, dereden getiriyorlarmış, şimdi de aynı mesafeden ve dereden getiriyorlar, üstelik şimdiki yerin yokuşu daha fazla. Köyümüze ığdecik adı daha eski köyden göç etmeden konmuş. O zamanki köyün sözü geçen insanları, burasını köy yeri olarak seçince, bir kısmı da, ya buranın eski köyden ne farkı var? Göçeceksek iyi bir yere göçelim diye beğenmemiş. Köyün yerini kararlaştıranlar, beğenmeyenlere, burası biraz daha düz, suyu da uzak olsa da biraz fazla, burası oradan iyi ecik demişler, iyi ecik iyi ecik, derken: Köyün adı bir zaman iyi ecik olarak devam etmiş. Sonra nedendir bilinmiyor, yanlış mı yazılmış yanlış yazılmamış da yanlış mı okunmuş, iyi ecik, olmuş İğdecik. Şimdiki Iğdecik ismini almış.

Şimdiki ığdeciğin yeri de daha önce başka bir yerleşim alanı imiş. Bunu 1989 senesinde ıbışgilin dükkanla hayatın (sofanın) arasındaki duvarın altında yaptığımız kazıdan anlıyoruz. Duvarın temel taşının altında, yaklaşık iki buçuk metre derinlikte, ağzında otuz iki dişi olan, bir insan kafatası, bir de kenarlarında mavi renk de mühür basılı küp çıkardık.

Iğdecik köylüleri, bilindiği kadarıyla dört defa yer değiştirmişler, ama yine de iyi bir yer bulamamışlar, hele de sudan yana hiç şansları olmamış. Bizim yetiştiğimizde de köyün suyu çok kıt ve iki yüz metre mesafeden, üstelik de dereden çıkarıyorlardı. Köyümüze kıyı köylerden gelen gelinlerin yiğit olup olmadıklarını, dereden köye; konmadan (dinlenmeden) su getirmelerinde denerlermiş. Yakın zamana kadar evlilikler görücü usulüyle yapıldığından, bizim suyumuzun uzak ve yolunun yokuş olması yüzünden, çevre köylerin kızları bizim köye gelin gelmek istemezlerdi.

Köyümüzde yetişmesi suya bağlı olan hiç bir şey olmuyordu, yalnızca deredeki suyun atında asırlar önce dikilmiş, dört armut ağacı, üç de çağla vardı. Çağla derken ilk baharda şehirlerde satılan badem çağlası değil, elmaya benzer ama meyvesi elmadan çok küçük olurdu. Belki de elmaydı. Çağlalar çiçeği döküp de, meyvesi fındık büyüklüğüne geldiği zaman, köyün ne kadar çocuğu varsa hepimiz başına çıkar, meyveler ceviz büyüklüğüne gelene kadar hepsini bitirirdik. Bizden önceki çocuk olan babalarımız ve onların babaları da çocukken öyleymiş, Ondan öncekiler de öyleymiş. Yukarda, çağlalar için belki de elmaydı dedim. Çünkü çağlanın yetişeceği mevsime kadar dalında duran bir tek meyvesini hiç kimse görmemiş, bizim kuşak da görmedi. Dört armut ağacına gelince, onların da bir tek meyvesinin, kendi kendine olgunlaşacak kadar dalında kaldığını gören olmamış. Nasıl olgunlaşsınlar ki her yıl kırk beş elli çocuk, dört armut üç de elma ağacı. Meyve ağacının az olduğu için, köylülerimizin tembel olduğunu düşünmeyin, başka ağaç dikecek yerleri yoktu.

Köyümüz yüzyıllardır meyve ve sebze ihtiyacını komşu köylerden temin etmişler. köyümüzün susuzluğuyla ve meyve sebzesinin olmayışıyla, bizim yetiştiğimizde de çevre köylerin bazı insanları, Iğdecikle alay ederlerdi. Mesela; Kavak Köyü'ndeki bazılarının söyledikleri gibi: Kavaklılar bizim köye misafir olunca, akşam köylülerimiz misafirlere hoşgeldin demek için yanlarına gelmişler, hoş beşten sonra sohbet başlamış, saat epey ilerleyince, ev sahibi bakmış ki küçük çocuğu oturduğu yerde uyukluyor, çocuğum kalk yatağına yat deyince. Çocuk. Ya ben yatayım ki siz beni yatırdıktan sonra su içesiniz. Dün de böyle yaptınız beni yatırdıktan sonra siz su içtiniz, suyumu içmeden katiyen yatmam... Diyesi imiş.

Sarıtekke Köylüleri de; Yahu eşeğin üstüne semeri hurduh (vurduk) üstüne de yeşil soğanı hurduh, buradan hurup da Iğdeciğe yeşil soğan götürdük, İğdecikliler de sanmış ki eşeklerinin yiyeceği otu da getirmişler, biz evde oturup yemek yerken, yeşil soğanı ot sanıp bizim eşeklerin önüne dökmüşler.

Hocabeylilerde. Zamanın birinde Iğdeciğe turp götürdük, onlar da turpu kaynatıp yemek yapmışlar, ne bilsinler canım köylerinde yetişmeyince.

Nallılılar da; "Iğdecikliler patatesin ne olduğunu bilmemişler de patatesten turşu kurmuşlar" diye her köyden mutlaka bir iki kişi köyümüzün susuzluğuyla alay ederlerdi.

Köyümüzün içme suyu az olduğu gibi, çevremizde de hemen hemen su yok denecek kadar az. Köylülerimiz nerede bir su sızıntısı gördülerse oraya sulak yapmışlar. Haziran ayının içinde çoğu kuruyor, kurumayanlar da önündeki bir iki ağaç oyma kürünü zor dolduruyor, her sulağımızın suyu, elli metre aşağısına akamadan buharlaşıp kuruyor.

Çevre köylülerin alay konusu olmaktan kurtulmak için, köyümüzün büyükleri, Canabtal köyü hudutları içinde, üç bin altı yüz metre mesafedeki kilise mevkisinden, susuz Iğdeciğe su getirmek için, 1964 yılında köy içme sularının katkılarıyla su getirme işine başladılar. Köyümüze getireceğimiz suyun Gözükürebaba Dağı'nın eteğinde bizim köyden çok yüksekte, yalnız bir sorun var. Suyla köyün arasında kocaman dere var, su zaten kendiliğinden akıp dereye iniyor, bizim için asıl sorun suyun dereden belene (tepeye) nasıl çıkacağı, su belene bir çıksa, köye gelmesi için hiç bir engel kalmıyor. Köyde hiç kimse kilisenin suyunun yeli belene çıkacağına inanmıyorlar, suyun yokuşu çıkacağına inanan bir kaç kişi de, şu şekilde çıkacağını söylüyorlar: " suyun gözü epeyce yüksek ya, suyu borunun içine akıttığımız zaman, su dereye kadar iyice hızlanacak, o hızıyla da yelli belene çıkacak", hatta: "kağnı tekerini dereye yuvarlayıp, enişte aldığı hızla karşı yokuşun neresine kadar çıktığını, Birde kızak kayarken, kızağın enişte aldığı hızla, yokuşun ne kadarını çıktığını" örnek bile gösteriyorlardı. Suyun yelli beleni aşacağına inananlar böyle diyor, inanmayanlar da: "Yok canım, su o hızıyla ancak yokuşun yarısını çıkabilir" diyorlar. Hele Garüsüyün (Kara Hüseyin): "katiyen bu su bu yokuşu çıkmaz" diyor da başka bir şey demiyordu.

Kilisede çok su vardı ama, kilise Canaptal köyünün hudutları içinde, Canaptal Sünni-Çerkez, bizim köy Kızılbaş-Türk olduğu için, kilisede sekiz on yerden su çıkıyor, Çerkezlerin hiç de işlerine yaramadığı halde, su çıkan gözlerin hiç birisini bizim köye vermediler Çerkezler. "Biz Türklere katiyen su vermeyiz, suların birisinin gözüne dokunursanız, katillik çıkar" dediler. Köyümüzün büyükleri yalvar yakar, Çerkezlere istedikleri parayı vererek, suyun gözlerine dokunmadan, hiç su olmayan yerden su çıkarıp onu köye getirmeye razı ettiler.

O sene yani 1964 senesi Haziran ayında, Çerkezlerin çayırına, tarlasına, hiç bir şeyine zarar vermeden, üzeri yeşillik olan bir yeri kazmalarla kazarak, iki aya yakın emek harcayarak birazcık su çıkardılar. İşçiliğini köylülerimiz yaptığı için, her ot biçimi ardından ekin, harman işleri un, bulgur, yakacak derdi başlayacağı için, bu sene yetişmez

deyip, su işini bir sene sonraya ertelediler.

Biz babam ve Hasan amcamla su getireceğimiz yerin karşısında ot biçiyorduk, ot biçtiğimiz yerin biraz yukarısında bir sene önce babamla kütük sökerken, söktüğümüz kütüğün dibinde kırk elli santim derinlikte küçük bir küp çıkarmıştık. Acaba bu küp neyin nesiydi, içinde para vardı da tılsımlı olduğundan, biz mi görememiştik. Amcamla babam hep onu konuşuyor, çeşitli yorumlar yapıyorlardı. Bende yanlarında öküzlerimizi yayarken, yanımızda ki su gözesinde oynuyordum. Suya baktıkça da, bu suyun yokuşa yukarı nasıl akacağını düşünüyordum. Oynarken evelik saplarından kesip birbirine takarak boru gibi yaptım, suyun çıktığı yerin az aşağısına, önüne toprak yığarak, birde yokuş yaptım. evelikten yaptığım boruları yokuşa yukarı döşedim, evelik borunun bir ucunu suyun çıktığı yere tutup içine suyu akıttım. Birde baktım ki, su yokuşu çıkarak evelik borunun diğer ucundan akıyor! Ben büyük bir heyecanla; "çıktı, çıktı" diye avazım çıktığı kadar sevinçle bağırmamı, babamla amcam da yine küp bulduğumu sanarak, tırpanları attıkları gibi yanıma koşmuşlardı. Babam amcamdan önce yanıma geldi ve bana:

— Ne çıktı oğlum ne çıktı?

— Su çıktı, su çıktı.

Amcam babama bağırıyor:

— Ne çıkmış Bakdeş ne çıkmış?

Babam:

— Vallaha bilmiyom su çıkmış. Amcamda nefes nefese yanımıza geldi, suya baktı bana baktı:

— Lan eşek sıpası sen deli misin? Burada zaten su var, yeni mi çıktı da eyle bağırıyon? Ben evelik sapından yaptığım borunun üstünü de çamurla kapatmıştım, içindeki delik küçük olduğu için, yokuşu çıkıp o bir ucundan otların içine akan suyu göremediler. Ben:

— Yok emmi gözenin suyunu demiyom, bakın su buradan akıyor, diye evelikten yaptığım borumun ucundan akan suyu gösterdim. Suyun aktığı yeri görünce Şaşırdılar! Babam:

— Allah Allah bu su nereden gelmiş? Deyip ayağının ucuyla eşip, evelik sapını görünce. Benim ne demek istediğimi anladı, hemen bana sarılarak öptü:

— Aferim benim oğluma. Dedi. Hasan emmim olanları anlamadı.

— Yahu bunların ikisi de deli, babalı oğullu gudurmuş bunlar vallaha gudurmuş, tövbe, tövbe diye geri döndü gidiyordu. Babam emmimin kolundan tuttu :

— Gardaş bi dakka, deyip emmimi geri dönderdi, eveliklerin üstündeki çamuru eliyle açıp evelik boruları emmime göstererek:

— Şimdi neyin çıktığını gördün mü? Emmim:

— Yooh. Dedi. Babam:

— Bak gardaş bunları köyün su boruları, burası da kilise suyun çıktığı yer, suyun aktığı burası da yelli belenin başı. Deyince. Emmim uzunca bir:

— Haaa, diyerek. Oda beni öptü. Bu tesadüf sonucu suyun yelli beninin dereden yelli belenin tepeye çıkacağına, herhalde ilk önce üçümüz tam inandık.

O sene yaza kadar evlerde odalarda, iki üç kişinin bir araya geldiği her yerde suyun yokuşu nasıl çıkacağı tartışıldı. Garüsüyün her bulunduğu yerde:

— Bu su bu yokuşu çıkmaz, boşuna bize dağları eştirip de eli bize güldürmeyin, bu su çıkmaz, çıkmaz, diyor da başka bir şey demiyordu.

Yaz gelip de yolların çamuru kuruyunca, sarı bir kamyonla su boruları geldi, borular sayılarak harmanlara yığıldı, Garüsüyün her ne kadar suyun geleceğine inanmıyorsa da, köyün bekçisi olduğundan, bekçi tüfeğini omzuna takıp boruları bekledi. Biz çocuklar daha önce hiç boru görmediğimizden boruları merak edip inceliyoruz. Boruların iki başı da dişli, dişlerin üzerine mavi plastik geçirilmiş, biz de boruların ucundaki, bu yuvarlak mavi plastikleri söküp kendimize oyuncak yaptık. Mühendislerin daha önce belirlediği yerden boruların konacağı hendekler, köylülerimiz tarafından bölüşüldü, bir hafta içinde kiliseden köye kadar hepsi eşildi. Kimin eştiği yerden kırılması zor taş çıktıysa, oraların hepsini de, ahrazın oğlu Memmet eşti. Hendek eşme işi bitince, harmandaki boruları kağnılarla, suyun gözünden başlayarak hendeklerin yanına çektiler.

Şehirden ustalar ciple köye geldiler, köylünün de yardımıyla boruları birbirine takıp hendeklere indirdiler, suyun gözünden Yellibelen'in başına kadar borular döşendi. Akşam olunca, boruların üstü açık olduğu için, bir kaç kişi nöbette kalıp diğerleri köye geldiler. Muhtar Aası(Ası) emminin odasına toplanıldı, baş evlerden ikişer, orta evlerden birer, fakir evlerin de ikisinden birer, kurban ayarlanıp bütün çevre köylere davetçi gönderildi. Çevre köylerden gelecekler olduğu için, kurbanların kesilme işi bir gün sonraya ertelendi. Ertesi gün köyde ne kadar kazan, kap-kacak varsa kağnılara yüklenip, hoca beyin, yaylaya çıktığı gibi, Yellibelen'in tepeye vardık. Suyun o dereden o tepeye çıkacağına inanmayanlar, çam bardaklarla köyden oraya su götürdüler.

Çevre köylerden çok fazla misafir geldi, Yellibelenin başı sanki bayram yeri gibi oldu, belki de yelli belen tarihinde ilk kez böyle bir kalabalık gördü, merak ettikleri için çobanlar da danayı, sığırı, davarı, kuzuyu, hep oraya getirmişlerdi. Herkesin suyun borudan aktığını rahat görebilmesi için, ustalar borunun ucunu epeyce yukarıya kaldırdılar. Kurbanlar tekbirlendi, onbeş yirmi yere ateş yakıldı, davul zurna hazır, herkes pür dikkat nefeslerini tutup borunun ucuna bakıyorlar. Garüsüyün yine:

— Bu su buraya çıhmaz, boşa masraf boşa zahmet. Diyor.

Aniden! bir çığlık yükseldi dağ taş inledi, çığlık sesinden davul zurnanın sesi bile duyulmuyor. "Su çıktı su çıktı" diye bağırarak herkes tam inanmak için suya dokunuyor, yanaşabilenler elbisesiyle suyun altına giriyorlar, yanaşamayanlar da hiç olmazsa bir tas su alıp kafalarından döküyorlar. Herkes az veya çok ıslandıktan sonra, davul zurna çalıyor herkes halaya durdu; başı halay çekiyor, herkes halaya katılınca, tekbirlenmiş kurbanlıklar boyunlarında ip ile kaçıp davarın içine karıştılar, ateş yakmak için sırtında omzunda odun getirenler, uzaktan suyun borudan aktığını görünce, sırtlarında omzunda odunla oynuyorlar. Halayın başladığında uzak olanlar halaya katılmaya gelirken oynayarak geliyorlar. Oynamayan hiç kimse yok, Kedi, Godalı, Pambıh, Cıdıh, Cümük, Goibraham, Pepe, Topal Memet, Topal Guley, Topal Arife. Bile oynuyor, yalnız Garüsüyün, oynayanlara ve borudan akan suya şaşkın, şaşkın bakarak:

— Yok canım bu su, bu yokuşu katiyen çıkmaz imkânsız bişey. Suya dokunuyor yine de:

— Yoh yahu töbe bu su çıhmaz. Hüseyin çıkmaz diyorsun ya; işte su çıktı akıyor. diyenlere:

— Emme şincilik ahıyo, bu su bu yokuşu çıhmaz. Diyor da başka bir şey yine demiyor.

İkinci gün Yellibelen daha kalabalık oldu, çevre köylerden suyun Yellibelen'e çıktığını duyan, ne kadar çoluk çocuk, yaşlı genç, kadın kız varsa yelli belene geldiler. Üçüncü gün kalabalık ikinci gün gibi değilse de coşkusundan hiç bir şey eksilmedi. Sazlar çalındı türküler söylendi, hele Hatıçgilin Bayram bir türkü yakmıştı, şenliğin son gününde şenliğe şenlik kattı:

Taa ezelden susuzluktan perişan
Çalışkan köylümüz getirdi suyu
Bizi kınıyana olsun bir nişan,
Şanlı devletimiz getirdi suyu
Çok şükür şeneldi iğdecik köyü

Su çıkmaz dereden kayar ayağı
Desti yi kıranlar yerdi dayağı
Bu su pek az ama yeter bayağı
Buna da çok şükür getirdik suyu
Çok şükür şeneldi iğdecik köyü

Köy heyetinin belirlediği iki yere çeşmeler yapıldı, olukların bir buçuk metre yukarısına mermer üzerine yazılmış yazılar monte edildi.

(Köy içme suları 1965)

O sene köylünün hepsi kapısının önüne, harmanının kenarına otuz-kırk metrekare bostan yeri hazırladı, çeşmenin tam altında yerleri olan bir iki evin bostan yeri, yüz metrekare kadar var. Bostan yeri olmayanlara köyün altındaki meradan, yine otuz-kırk metrekare bostan yeri köy heyeti tarafından verildi. Yalnızca Godaliye vermediler. Godalı çok fakırdı arkasında eli değnek tutan bir kaç kişisi de olmayınca, yalnız o bostansız kaldı. Godalinin dışındaki herkes o sene güzden bostan yerlerini yazın ekecek şekilde hazırladılar. Artık teze gelinler dereden su getirmek için yarışmıyorlar onlar da bu yarıştan kurtuldu. Deredeki pınarların yanındaki yunakta çamaşır yıkamak ve çimmek (banyo yapmak) için akşamdan keşik (sıra) almak için, kazanı ya da başka bir şeylerini yunağa bırakırlardı, şimdi orayı da tamamen terk ettiler, o sene ve onu izleyen seneler bir daha deredeki yunakta hiç ateş yandığını görmedim. Banyo yeri ayarlayabilen bir kaç evin dışında, herkes dış kapılarının arkasından dışarıya bir delik delerek, banyo yeri yaptılar. Hiç lazım olmasa bile, bütün köyün kadınları bol bol su taşıyorlar evlerine.

İlkbahar gelince, çevre köylere gidenler geri gelirken mutlaka ellerinde bir kaç çitil ile geliyorlardı, yeni bostanlarının kenarına kavak, söğüt, erik, herkes bir şeyler dikti. İçine de soğan, tere, pazı. Onların yanına da beşer onar ay çiçeği ektiler, o sene yazın en güzel bostan da kenarında ay çiçeği olan bostanlar oldu. Köyün yarısı yine bostanlarını, yeni çeşmelerden kovalarla su taşıyarak suluyorlar, yeni çeşmelerimizin ikisinin suyu, deredeki çeşmelerin yarısı kadar. Ancak; hiç olmazsa derede değil, birde yakın. Çeşmelerin tam suyunun altında olan bir kaç bostandan birisi de Kellerin Veli'nin, Veli'in bostanı otuz metre kare ama içindeki yeşillik ve ay çiçekleri en güzel Veli'nin bostanında, köyün batısından köye giren yolun da üstünde, her gelen geçen hayran, hayran orayı seyrediyor. Sabahtan akşama kadar, veli ya da anası Keziban o da olmazsa babası Sulooz (Sulu göz) amca, sabahtan akşama kadar bostanlarının içinde, mutlaka birisi uğraşıyor. Hele ay çiçeklerini koparır diye, çocukları bostanlarının yanındaki yoldan bile geçirmiyorlar.

Nallılı Abidinle Yücebacalı Mustafa, galadan (emlâk kale köyünden) gelirken bizim köye uğramışlar, tamda kellerin Velinin bostanının yanından geçerken, atlarını bostana doğru çevirmiş durup bostanı seyrederken, çeşmenin başındaki kadınlarda onları seyrediyorlarmış. Keziban bibide çeşmedeki kadınların içindeymiş, diğer kadınlardan bir kaçı:

— Keziban adamlar sizin bostana vuruldular, bahsana nasıl bakıyorlar. Demişler. Atın üstünde bostanı seyredenler kadınların kendi aralarındaki konuşmayı duymuşlar, kadınlara dönüp:

— Bacılar bu bostan kimin? Deyince Keziban:

— Bizim gardaaş:

— Çok güzel bacı hayırlı olsun.

— Savulasınız gardaş Allah size de nasıp etsin saolasınız. Mustafa atın üstünden tekrar sormuş:

— Bacı bu bostan kaç dönüm?

— Vallaha gardaş iki dönüm suyunan sulanıyo ya çoh şukur çeşme yahın, onun uçun bi dönüm su bile götürüp dokmüyoh.

— Bacı aha o sarı çiçekler ney?

— Ay gun çıçaa.

— Aha o geniş yapraklılar ney?

— Mavrul.

— Peki o ot gibi olanlar ot mu?

— Yoh gardaş onnar tere, yanındakiler de yeşil suvan.

— Çok güzel bacı, güle, güle yiyin.

— Savulasın gardaş Allah size daha iyisini nasıp etsin savulasınız.

Nallılı Abidinle Yücebacalı Mustafa, Keziban bibiye belki kavakları da soracaklarmış ama, muhtar aası emminin geldiğini görünce vazgeçmişler. Atları aası emmiden yana dönderip, çeşmenin yanından geçerken, çeşmenin başındaki kadınlar adamların hiç bir şey görmediğini zannetmişler. gülerek:

— Ayuu adamlar nereliyse, kezibanın bostanına bayıldılar, bayıldılar, zavallılar heç bişey görmemişler, yazıh gıı, şıncık de aası emmiynen gonuşuyolar bahsene, bu yanniyı gosderiyolar belkide aası emmiye de soruyolardır.

Nallılı Abidinle Yücebacalı Mustafayı kadınlar tanımıyor, ikisi de kendi köylerinin muhtarı aası emminin de arkadaşları. ikisinin de köyünden çay geçiyor, köyleri bağlık bahçelik, arazilerinin çoğu da su basar. Abidinle Mustafa Aası emmiye, bostanda ki kadınla nasıl alay ettiklerini anlatıyorlar, kadınlarda hala adamlara acıyarak. Yazık bir şey görmemişler de Aası emmiye soruyorlar, zannediyorlar. Abidinle Mustafa, Aası emmiyi kadınların yanına salıp kendileri Aası emminin evine gidiyorlar. Aası emmi çeşmenin başına geldiğinde, kadınlar o iki adamın Kezibanın bostanına şaşkın, şaşkın bakışlarına hala gülüyorlar. Aası emmi:

— Ne gülüyonuz gız. Diye gülenlere sert çıkınca. Şaziye:

— Aası emmi seniynen gonuşan adamlar var ya, Keziban bacımın bostanına bayıldılar, bayıldılar. Adamlar suvanı tereyi bile tanımadılar da bize sordular, zavallılar heç bişiy görmemişler ellâham. (galiba) Aası emmi:

— Susun yavrum susun, o pezevenkler sızıynen dalga geçiyor, biri Nallılı biri de Yücebacalı. Bana da muhtar bu suyun önüne bir de daarmen(değirmen) yap diyolar.

Yirmi kurban keserek, üç gün üç gece bayram ederek köyümüze su getirdik. Dedim ya bizim köyün sudan yana hiç şansı yokmuş, yine de çevre köylerin alay konusu olmaktan kurtulamadık. Kim ne derse desin, köyümüze su geldikten sonra, köylümüz hiç olmazsa suyla bazı şeylerin yetiştiğini öğrendiler.

Köyün karşısında, Bayram emminin tarlasının üst yanında çok az suyu olan bir göze vardı, Bayram emmi su ile bir şeyleri yetiştirmenin tadını aldı ya, o gözenin yerini eşerek suyu biraz daha çoğaltdı, tarlasının üst yanına suyun tam altına, ikiyüz metrekare kadar patates ekmişti. Patatesin otu diz boyunu bile geçiyor, otu görenler her patates ocağında batman batman patates var sanıyorlardı.

Arpaların biçildiği mevsimdi, İsmail'le onların harmanda yatıyorduk, ayın ışığı gece öyle aydınlık ki gün ız gibi, uykumuz yok yıldızları, Kâbe yolunu (saman yolunu) seyrediyoruz. Bu yola nasıl çıkılıp, nasıl Kâbe'ye gidildiğini aramızda konuşurken. Aniden bir yıldız kaydı Hocabeyin üstünden çilekliğin başına, hemen ikimiz de dilek tuttuk, eğer ki bir yıldız daha kayarsa, aklımızdaki kızlar bizi seviyor diye... İsmail benim sevdiğim kızın köyü uzak, daha iki kere gördüm her zaman gidip gelemiyorum ilk kayacak yıldız benim olsun, nasıl olsa senin ki köyün içinde deyince; Yıldız sıramı İsmail'e verdim, çok dikkatlı bir biçimde gök yüzünü seyrediyoruz. İsmail o kızı nasıl sevdiğini anlatıyor, ikimizin de gözü havada saatlerce yıldız kaymasını beklerken... Bir yıldız daha kaydı Alamanın üstünden Nallı tarafına. İsmail nasıl seviniyor:

— Bak ağbi gördün işte, hem de yıldız o tarafa kaydı, eğer babası o kızı bir vermesin, vallahi o köyün hepsini vururum kızı gine alırım, hay İsmail senin uçun ölsün... diye kızın adını durmadan tekrarlıyor... İsmail hele de yıldızın o tarafa kaymasından o kızın da kendisini sevdiğinden emin, rahatlamış bir vaziyette durmadan kızı anlatıyor. Ama ben?.. Ya benim sevdiğim kız içinde yıldız kaymazsa diye korkuyorum, epeyce bekledim tam umudumu kesmek üzereydim ki, yıldızım kaydı, davul tarlanın üstünden tam üstümüzden geçerek yatak yerine doğru... Öyle bir rahatladım ki, sevincimden içim içime sığmıyor, hiç konuşmadığım fakat aklımdan geçirdiğim o kızın da beni aklından geçiriyor olması, onu da yıldız sayesinde benim bilmem çok güzel bir duygu. İlk gördüğüm yerde o kıza söyleyeceklerimi defalarca kendi kendime söylüyorum, ona da söylemek için ezberlemeye çalışıyordum. Bu ara İsmail'in gözü ay dedeye kaymış, bana da dirseğiyle dürtüp ay dedeye bak deyince, bir anda hayallerim darmadağın oldu. Gözümüzü ay dedeye diktik seyrediyoruz, ay dedenin içindeki Hz. Aliye bakıyoruz, ayan açık görebiliyoruz, Hz. Ali, düldüle binmiş; elinde çatal zülfüğarı var. Bazen de Atatürk'e benzetiyoruz. Hz. Alinin yezitleri nasıl kırdığını, Hayber Kalesinin kapılarını nasıl koparıp, kaleyi nasıl fetettiğini konuşuyorduk. Yattığımızdan beri kaç saat geçti bilmiyorum, İsmail'in karnı acıktı demek ki:

— Yarın anama söyleyim de sıhma hamır yapsın, akşam tarladan gelince karnımızı iyice doyuralım, tarladan gelirken de hamır çöplerimizi de yaparız. Dedi. İsmail öyle iştahla söyledi ki ben onun kadar

iştahlanamadım.

— Ben çökelikle sıhma mantısını sevmiyorum, patatesli olsa çok severim. Dedim. Patatesi nereden buluruz diye düşünürken, Bayram emminin yamaçtaki patates aklımıza geldi. Nasıl olsa ayın ışığı gidip Bayram emminin patatesinden bir hamırlık sökmeye karar verdik. Ama İsmail'in dedesine ne diyeceğiz? Bilseki biz bayram emminin patatesini söktük, bizi eve koymadığı gibi köye de koymaz. Mehmet dedenin mantısını çökelikle yaptıralım, dedik oda olmadı, ona bu işi nasıl duyurmadan patatesli hamır sıhmasını yeriz diye aklımıza gelen bütün fikirleri söyledik. En sonunda ismail:

— Ben dedeme ne diyeceğimizi buldum. Dedi.

— Ne dıyeceğiz?

— Yarın Mahbile ablamla Hüseyin eniştem, bize mercimek yolmaya gelecekler, onların köyde patates çok, ablamla enişteme de tembihlerim, dedem sorarsa biz getirdik derler.

— Derler mi?

— Derler tabi, belki de dedem onların getirdiğini sanarak hiç sormaz, patatesli hamırı yerken, nallıdan geldi sanır.

— He vallahi öyle sanın. Mehmet dede sorununu da bu vaziyet hallettik ya, nerede ise hamurun kokusu şimdiden burnumuza gelmeye başladı bile. Planımızı tekrar düşünerek elbisemizi giydik, torba olarak kullanmak için, başımızın altındaki yüz yastığının birinin yüzünü çıkarıp patatesin yolunu tuttuk, ama az sökeceğiz bir tencere olsun yeter. Biz dereye inerken bir iki köpek havladı ama seslerini çabuk kestiler de allahtan kimse uyanmadı.

Patatesin yanına vardık, patates pürlerinin en uzun olan yerinden başladık, dibini de yeni doldurmuşlar toprak höllük gibi, pürü elimize çaplayıp çekiyoruz, bir teki bile kapmadan hepsi sökülüyor, elimizi köklere sürüyoruz bir tek patates yok.

Elimize patates olarak vıcık, vıcık değen tohumlar var. İsmail bir taraftan ben bir taraftan söküyoruz, ama nasıl söktükse öylece tekrar dikiyoruz, nasıl olsa toprak höllük gibi. Pürü uzun alan yerlerde bir tek patates bile bulamadık, pürün kısa olduğu yerlerde, küçük, küçük birer ikişer buluyoruz. Derken bir tencere patates söktük, ama söküp yerine dikmediğimiz bir tek patates pürü kalmadı, nasıl söktüysek öylece diblerini de geri doldurduk. Getirdiğimiz patatesi harmandaki arpanın içine sakladık, yastığın yüzünü de çırpıp tekrar taktık, yarın akşamki yiyeceğimiz patatesli sıkma mantısını düşünürken uyumuşuz.

Sabah olunca Mahbileyle Hüseyin enişte geldiler, ama Hüseyin enişteyi pilanımıza zor razı ettik, bizim gece düşündüğümüz gibi oldu. Zaten Mehmet dede de patatesin Nallıdan geldiğini sanarak, sormadı bile...

Aradan birkaç gün geçti, İsmail'le yanımızda bir iki kişi daha Hatıç gilin bacada (damda) dineliyorduk. Bayram emminin karısı Naciye, kapılarının önünde Hatıç halada kendi kapısının önünde karşılıklı konuşuyorlar. Naciye:

— Hatıç bacı iti kopa olduğum, bizim pattese nooldıysa? İki üç gunün içinde pürü soldu, gunden gunede sararıyo.

— Ay Naciye, pattesin iyce pürü varıdı goz daamiş olmasın?

— Vallaha Hatıç bacı bende ondan şipeleniyom, üreluun (geçen gün) Irıza emmi yanımdan geçiyodu, Naciye pattesi iyi böyütmüssün dediydi, emme maşallah demediydi, ben de ondan şipeleniyom.

— Olur, olur yavrum onun gozü fena dâyo(değiyor) diyolar zatan. (zaten) sen bi it ğafası gemği bulup bi aacın ucuna tak, gotür pattesin içine dik, ağerki onu bulamazsan, Hakkı dayıma bi musga yazdırın, onu da pattesin içine bi yere komün.

— Vallaha Hatıç bacı itlerin oluyum iyi dedin, ahşam Kürt Bayram gelinci salıyım da Hakkı dayıma bi muska yazdırsın. Diyor. İsmail'le ikimiz birbirimize bakıp güldük. Bayram emmi patatesin içine iki it kafası dikti, muskayı da bir yerine gömdü ama o sene patatesini Riza emminin nazarından kurtaramadı, bir daha da patates ekmedi.

Yöremizden Bir Öykü

ÜZÜLEREK SEVİNMEK

Hüseyin Danışman

Günlerden Perşembe günü idi. Çalıştığım iş yerindeki odamın telefonu çaldı. Arayan kardeşim Haydar'dı.

- Ağbi, jandarma karkolundan arıyorum. Kemter Dayım Ankara'da, hanımı burada çok ağır hasta, Kemter Dayıma haber ver., çok acele gelsin, hanımı çok ağır, ya yetişir ya yetişemez. Güveysi Ellez yanımda, o söyledi, aman ha ihmal etme, mesai bitimini bekleme hemen git, neredeyse bul hemen gelsin.

Haydar, bu kadarını söyledi, telefonda bir hışırtı bir cızıltı başladı, karşılıklı:

- Alo.

- Alo. Sesleri bağrışmalar, bir fayda vermedi telefon kapandı. Telefon kapandı ama ne yapmam gerektiğini anladım. İşyerinden izin alıp, Kemter Dayıma haber vermek için Kızılay'da oturan oğlu İbrahim'in evine geldim.

- İbrahim, anan çok ağır hastaymış, enişten İlyas, bizim Haydar'ın yanına gelmiş, jandarma karakolundan benim iş yerime telefon ettiler. Baban nerede ise haber ver köyden çok acele istediler.

- Ağbi anam ölmüş mü yoksa?

- Vallahi öldü demediler bana. Ben Haydar'la konuşrum.

- Ağbi, Ellez Enişte de yanımda bana o söyledi, Kemter Dayıma haber ver, karısı çok ağır hastaymış, ya yetişir ya yetişemez, dedi. İbrahim:

- Ağbi kurban oluyum, anam öldüyse, ne olursun bana söyle, ben babama da o birilerine de senin bana dediğin gibi ağır hastaymış derim.

- İbrahim vallahi billahi, daha önce söylediğim gibi, bana öldü demediler, ağır hasta, ya yetişir ya yetişemez Kemter Dayıma haber ve dediler. İbrahim bir ağlamaya başladı, ama nasıl ağlıyor. Sanki anasının cenazesinin başında.

- Vay anam, ciğerim anam, dört kardeşin anası anam, hiçbirimiz başında bulunamadık garip giden anam. Kafasını yumrukluyor, kendini aradan oraya atıyor.

- Yahu arkadaş derdin ne? anan ölmemiş ki böyle ağıt ediyorsun.

- Öldü ağbi anam öldü, öldü de sen benden saklıyorsun. Ben bilmez miyim ağbi? Anam öldü, vay ciğerim anam vay vay benim başıma gelenler vay, yanıyo ağbi ciğerim yanıyo, vay anam vay, yandım anam vay, diyerek, kafasını yumruklayarak, evin içinde döne döne ağıt ediyor. Ben ölmemiş dedikçe o öldü, ben ölmemiş diye yemin ettikçe.

- Ağbi boşa yemin etme. Anam ölmeseydi jandarma karakolundan telefon etmezlerdi. Anam öldü, diyor da başka bir şey demiyor. İbrahim böyle diye diye, döne döne, kafasını yumruklayarak ağlarken hanımı içeri girdi. İbrahim hanımı içeri girer girmez hanımının boynuna sarıldı.

- Öldü, öldüü, anam öldü, ciğerim anam öldü. Yüreğin soğusun anam öldü, bu senede gelmeyeydik Angara'ya olmaz mıydı, öldü anam öldü. Hanımı bir silkinişte elinden kurtuldu:

- Ne ölmesi? Niye ölmüş? Kim diyor? İbrahim beni göstererek, aha Hüseyin Ağbi dedi, deyince, hanımı:

- Ağbi bize ne zamandan beri düşmanlığın vardı? insan böyle birden bireye haber verir mi? Erkek kısmı yangıya dayanamaz aha başına bir iş gelse neyderim?

Hopbalaa, al başına belayı.

- Kız anam ben ölmüş demedim, ağır hastaymış dedim.

- Peki ölmemiş de bu niye böyle ağlıyor? Ölmese böyle ağlar mı? Deyip o da başladı ağlamaya. O da kocası gibi dövünerek ağlıyor. Bilmiyorum aslında kaynanasına bu kadar üzüldüğünden değil, böyle ağlaması. Köyden geleli bir sene oldu, evin de en küçük gelini kendisi, kaynanam öldü ise beni köye geri götürürler diye ağlıyor. Ama ağlarken, öyle demiyor tabi.

- Oy anam, garip giden anam, keşke köyden gelmeseydik de yanında olsaydık, heç olmazsa ölenece yanında olurduk. Baktım ki karısı da kocası gibi, bana inanmıyor. Üstelik de haber verdiğim için teşekkür edeceğine beni düşman ilan ediyor. Allahaısmarladık demeden yanlarından ayrıldım.

Kemter Dayı, babamın akrabası, ablamın da kayın babası, dayımız değil ama biz ona ta küçük yaştan beri gaybetine de olsa Kemter Dayı diyoruz.

İbrahim, o gün babasına, dayılarına, dayısının çocuklarına, ağbilerine, annesinin amca çocuklarına, anasının öldüğünü haber vermiş. O gün akşam hepsi köye gitmişler. Eniştemle ağbisi Dursun'un iş yerine ulaşamadığı için onlar Ankara'da kalmışlar. Sabah işyerine vardım ki, eniştemle Dursun işyerimin kapısında beni bekliyorlar. Onlar da oflayıp pufluyorlar ya İbrahim gibi bağıra çağıra ağlamıyorlar. Onlara da analarının ölmediğini, ağır hasta olduğunu, anlatabilmek için, Haydar'la telefonda nasıl

konuştuğumu defalarca anlattım. O gün saat öğleden sonra dörde kadar, belki yine telefon gelir diye bekledik. Telefon gelmedi., postaneye gidip bizim nahiyeye jandarma karakoluna telefon açtık, telefona çıkan asker:

- Karakolumuza böyle bir ihbar gelmedi, dedi. hocabey köyünden karakola bugün gelip giden var mı? diye sorduğumuzda, asker:

- Hemşerim, buralar o kadar kış ki, biz karakoldan koğuşlara bile zor gidiyoruz. Bu kışta Hocabey'den ta buraya nasıl adam gelsin?

Akşam, Dursun'la eniştem de köye gittiler. Onlar Şarkışla'ya varmışlar ki, buradan bir gün önce giden babaları, dayıları da Şarkışla'da. Durna dağında yol tipiden kapanmış. O gün hep beraber Şarkışla'da yatmışlar.

Pazar sabahı, ışımadan köyün yolunu tutmuşlar. Durna dağını aşıp akşam karanlık kavuşana kadar otuz dört kilometre yolu karda kışta yürüyüp köye varmışlar.

Varmışlar ki, hasta ölmemiş. İbrahim başlamış bana:

- Ulan şerefsiz, ulan hasiyetsiz, ulan dürzü, bu kışta kıyamette bizi yollara düşürdün, ne zamandan beri bize kin besliyordun. Köye gidenlerin hepsi, ne kadar bildikleri küfür, ne kadar bildikleri beddua varsa benim için sıralamışlar. O gece orada kalıp sabah erkenden Ankara'ya hareket edeceklermiş. Sabalı bir kalkıyorlar ki, bir tipi çıkmış, pu desen yere düşmeden donuyor, tipinin savurmasından göz gözü görmüyor. Değil yola gitmek, komşudan komşuya bile gidilmiyor. Çaresi o gün de kalmışlar. O gün akşama kadar. Ankara'dan gidenler de köydekiler de basmışlar bana küfürü bedduayı. Kapıcılık, yapanlar:

- Ben yöneticime ne cevap vereceğim? Cenazemiz var diye, iki gün için aldım, aha biz geleli dört gün oldu, deyip yöneticiden yiyeceği zılgıtı düşündükçe hırsını benden çıkarıyor. Ana avrat basıyormuş küfrü. Resmi dairede çalışanlar müdürlerine, özel bir işte çalışanlar patronlarına, ne cevap vereceklerini (diyeceklerinden) düşündükçe, sinirlendikçe, onlar o birlerinden aşağı kalır mı? Velhasıl koro halinde beni kalaylıyorlarmış. Altıncı gün, Salı günü tipiye rağmen yola çıkmışlar. Ayazı yiyen, ayağı kayan, kara batan. Yeni, yeni küfürler, beddualar icat etmişler enim için. Hele eniştemin dayısının birisi topal, topal Ali Dayının durumuna bakanlar, bana:

- Ulan kanı bozuk, şu adama da mı yüreğin acımadı, hadi biz neyse, adam biraz Allah'tan korkar, senin bize yaptığını, Yezit. İmam Hüseyin'e yapmadı. Bırak Yezid'in İmam Hüseyin'e yapmasını, Türk polisi bile solculara böyle yapmaz.

Yirmi kilometre kadar geliyorlar, tipi iyice artıyor, karanlıkta basmak üzere. Yola gitme imkânları kesiliyor, çaresiz yollarının üstündeki köyün birine uğrayıp orada yatıyorlar. Uğradıkları köyde bana küfür edemiyorlar ama, bol bol beddua ediyorlar. Ertesi gün, öğleden sonra Şarkışla'ya yetişiyorlar, ama Şarkışla'da yatıp , sabah otobüse binip akşam üzeri saat dört buçukta Ankara'ya iniyorlar. Dursun'la eniştem, yedinci diğerleri o birleri sekizinci gününde gelebildiler Ankara'ya. Gerçekten de İbrahim'i köyden gelir gelmez, kapıcılıktan çıkardılar, bir iki kişi daha işinden oldu. Onların köyden beni kim görse:

- Yahu ne istedin adamalardan, kışta kıyamette dağa düşürdün, az kalsın Durna dağında donacaklarmış, senin yaptığın insanlığa sığar mı? gel de anlat anlata bilirsen...

- Arkadaşım ben ölmüş, demedim, elçiye zeval olmaz, bana ağır hastaymış dediler, ben de ağır hastaymış, dedim.

- Canım şu kışta kıyamette,. Çok ağır hastaymış, ya yetişirsiniz ya da yetişemezsiniz, denmez ki? Sen koskoca adam, ya yetişirsiniz, ya yetişemezsiniz deyince, tabi hısım akraba yola dökülecek. Hem senin dediğin gibi ağır hasta olsaydı ölürdü. Ölürdü de hiç olmazsa işyerlerine ölüm raporu, getirirlerdi de işlerinden bari olmazlardı, şimdi ne edecek? Elin garipleri. Ben de iyice sinirlendim:

- Ben ne yapayım? Hastayı öldürüp işyerlerine rapor getireler idi, dedim.

Ettiğim iyilik ayağıma dolaştı. El içinde gezemez oldum. Onların köylülerden başka, çevre köylerden kimi görsem:

- Ya arkadaş öyle şaka olur mu? Ne istedin adamlardan? Baksana kaç kişi işinden oldu. İşinde olmayanlar da hastalandı, adamlar ne kadar soğuk yemişler ki tedavi görmeyen kalmadı.

- Arkadaşım, kardeşim, emmim, dayım, her neyse. Ben şaka falan yapmadım. Ben ölmüş de demedim. Ben ağır hastaymış dedim. İbrahim, ölmüş dedi.

- Yok, yok ölmüş demişsin, canım, İbrahim kendi anasına ölmüş der mi?

- Ya yapmayın, etmeyin, kulunuz, kurbanınız olayım. Benim dediğimi benden iyi mi bileceksiniz? Nasıl derseniz öyle yemin ederim, ben ölmüş demedim.

Yine bana bu meseleyi soracaklar diye, korkumdan çevremizden olan kaç tane nişana, düğüne gitmedim. Yolda karşımdan gelen bir tanıdık, eğer onları da tanıyorsa, bu meselyi soracak diye, yolumu değiştiriyorum. Zoraki karşılaştıklarıma da, onlar sormadan ben yeminleri sıralıyordum. Aradan zaman geçtikçe, havalar da ısındıkça, bu konu yavaş, yavaş etkisini kaybetti. Aradan yedi sekiz ay zaman geçince, tamamen unutuldu, ama ben yine de onların köylüsü birileriyle karşılaşmaktan hâlâ korkuyorum.

Aynı yıl dokuzuncu ayın sonlarıydı. İş yerime geldim, oda arkadaşım Halil:

- Ağbi sana telefon geldi, kardeşin Haydar'dan, not aldım, deyip notu yazdığı takvim yaprağını elime uzattı. Okuyorum, "Rocabeyli incigilin Adzelin karısı öldü, çocuklarına haber ver gelsinler". Not, yanlış yazılmış, notu düzeltiyorum. "Ocabeyle" deyil, Hoca Beyli olmalı. "İnceğilinAdızelin" değil, İnce Gilin Adıgüzel'in karısı öldü, çocuklarına haber ver gelsinler".

Kardeşime telefon edip sorma imkânım yok, haber vermesem öldü denilen kadın anam kadar sayıp sevdiğim biri. Ben ilkokulu onların köyde okurken, çok iyiliğini gördüm, çok da ekmeğinin yedim. Oğlu Bektaş'a, Hüseyin'e nasıl davranırsa, bana da aynı davranırdı. Onların köyde, açlığımı söyleyebileceğim, iki insandan biriydi. Öyle uzun boylu bir rahatsızlığını da duymamıştım. Sonra yaşlı da değildi, ölümü hiç yakıştıramadım da, müthiş bir acı hissettim. Bir an gözümün önüne geldi.

Yürüyüşü, oturuşu, gülüşü, hatta konuşmasıyla, görüyordum,. Sen acıkmışsın, diyerek ısrarla elime bal dürmeci veriyordu sanki. Öldüğünü düşündükçe, tekrar tekrar gözümün önüne geldi.

Şimdi ben Bektaş'a gidip de nasıl anan ölmüş, seninle Hüseyin'i köyden istemişler, nasıl diyecektim? Kardeşimle ben bari konuşabilseydim, Halil not almış, o da doğru dürüst yazamamış bile, Rocabeyli, yazmış. İnşallah başka bir köydür, Hocabey değildir diye, bir an ümit ederek çevremizdeki köylerin isimlerini tek tek heceliyorum. Köy isimlerinin hiç birisinin başında R harfi yok. Rocabey'e, en yakın ismin Hocabey'den başkası olamayacağına iyice kanaat edince, oncacık ümidim de tükendi. Gidip Bektaş'a haber vereceğim, ama nasıl? Ben eliken bu kadar üzüldüm de Bektaş oğluyken kim bilir ne hale gelir. Kocamanın oğlu, Adıgüzel amca da yıkılmıştır, yıkılmaz mı? bunca yıllık karısı, çok da iyi geçinirlerdi. Adıgüzel Dayı bana takılırdı.

- Sen de benim oğlum sayılırsın, zaten ananı babanın elinden alacağım, diye.

Rahmetlik, Meyrem Bibi (Babanın kızkardeşi):

- Kele herif, bırah şu cocuğunan aleşmeyi, bırah ki yimani yiye, sen onun anasını alırsan, ben de babasına varırım.

Adıgüzel Dayı:

- Varırsan var gız, benim zaten ta guçcukden beri Kor Sultan'da gozüm var.

- Kele bırah şu oğlan yimani yisin, senin Sultan Bacımda gozun varısa, benim de Bakdeş gardaşımda gozum var, ben de ona varırım.

Rahmetlik Meyrem Bibi:

- Yavrum sen dayına bahma, seni gızdımah uçun eyle diyo, gurban oluyum hadi sen garnını eyice doyur, sona Sultan Bacım, oğlumu ac burahmış der, sen dayına bahma, o seni gızdırıyo. Adıgüzel Dayı beni kızdırmak için böyle söylüyordu ama ben gerçekten de kızmıyordum, "Meyrem Bibi, anam gibi, Adıgüzel Dayı da babam gibi nasıl olsa". Zaten aklım yetene kadar, Adıgüzel Dayı'yla babamı ya da anamı kardeş sanırdım. Çünkü her zaman birbirlerine kardeş derlerdi. Ta sonradan öğrendim ki akraba bile değilmişiz. Ama, bana hâlâ akrabaymışız gibi geliyor.

Tabi ya Adıgüzel Dayı gerçekten yıkılmıştır. Bektaş'a haber vereyim de, hiç olmazsa gider de, babasını teselli eder. O gün akşama işyerimden bir yere ayrılmadım, belki kardeşim bir daha telefon eder diye, ama, telefon falan gelmedi.

Akşam işten çıkınca eve gelip, haberi hanıma da söyleyince o da şaşırdı ve üzüldü, bana:

- Aman ha! Bektaş'a birden bireye anan ölmüş diye söyeme hastaymış falan de. Baban sizi istemiş de, ne biliyim işte ölmüş deme ha, diye tembihledi.

Bizim evden, Bektaş'ın evine gidene kadar, nasıl söyleyeceğimi düşündüm. Söyleyeceklerimi kafamda sıraladım, belki de duymuşlardır diye içimden geçti, duydularsa nasıl olsa belli olurdu, diye düşünerek kapılarını çaldım. Kapıyı Bektaş açtı beni görünce:

- O oo buyur, buyur. Buyurdum, Bektaş'ın hiçbir şeyden haberi olmadığı belliydi. İçeriye girdim ki Hüseyin de orada. Hüseyin'i Çamlıdere'de çalışıyor biliyordum, onun da orada olması iyi oldu, yemek yiyorlardı buyur ettiler, yemedim.

- Halamın oğlunun oradan geliyorum, kapıdan geçerken bir de size uğrayım, dedim.

Hüseyin:

"Ağbi çok iyi ettin, ayaklarına sağlık, vallahi ısmarlasam bu karar olurdu, iyi olacak hastanın ayağına doktor gelirmiş, derler ya. Aynı öyle oldu, ağbi bir saz aldım, bir bak hem de bir düzenle, sana zahmet, dedi.

sazı akort edip bir iki çaldım. Hüseyin'in de sesi güzel, o türkü söylerken benim aklım hep anasında, birkaç türkü söyledi, saz türkü faslını kısa kestim. Çaylarımız geldi, içiyoruz. Ne zormuş ölüm haberi vermek. Dünürlük olsa, hiç olmazsa havalar ısındı ya da kötü gidiyor, diye söze başlardım, hiç olmazsa. Şimdi köyde yalnız kalan Adıgüzel Dayı, gözümün önüne geldi. Bu böyle olmayacak, bir yerden başlamalıyım.

Ve başladım:

- Hüseyin köye gitmiyor musun?

- Yok ağbi şimdi köyde ne işim var? Çalışıyorum.

- Ya geçen kim? Birisi söylediydi senin köye gideceğini de.

- Gidecektim ya ağbi, görüyorsun işte, saz aldım bunun borcu bitmeden gidemem.

Bu olmadı. Başka bir şey bulmalıyım.

- Hüseyin, bizim Haydar telefon etti, baban seni istemiş; anan hastaymış, deyince, Bektaş bir kahkaha attı.

- Hastaymış ne kelime? Canım, hem de ağır hastaymış, diyerek kahkahayı basıyor.

- Bektaş, şaka yapmıyorum, anan gerçekten hastaymış.

- Biliyorum şaka yapmadığını canım, hem de öyle hastaymış ki, ya yetişiriz ya da yetişemeyiz, diyor. Zembeleği boşalmış saat gibi , gülmekten zor konuşuyor.

- Bektaş gülme, dinime imanıma şaka yapmıyorum.

- Git allanı seversen, dinine imanına yemin edene bakın, bari din iman olsa hadi neyse. Sende din iman ne arasın canım, diyerek hâlâ gülüyor.

- Bektaş, arkadaş gülüp durma, vallahi billahi anan gerçekten hastaymış, baban ikinizi de istemiş.

- Heya ben de inandım, yarindan tezi yok hemen yola çıkarız, deyip yine gülüyor.

Hüseyin:

- Ağbi gülüp durma. Ben zaten rüyamı karışık gördüm, belki de doğrudur.

- Ne diyon, gülmeyip de inanıyım mı?

- Niye? İnanmayalım durup dururken, niye? Yalan söylesin?

- Ben inanmam, sen inanıyorsan inan. Ulan akılsız daha kışın Kemter'in karısı hastaymış, hem de çok ağır hastaymış, ya yetişir ya da yetişemezsiniz diye karda tipede az kalsın, oniki - onüç kişiyi dağda koymayacak mıydı? Deyince, Hüseyin de ağbisinin üzerine daha gitmedi.

- Bektaş nereye dersen oraya, yemin ederim ki baban ikinizi de istemiş. Hem ben sana Kemter Dayımın karısı meselesini kaç defa anlatmadım mı? O zaman da söyledim, şimdi de söylüyorum. Benim katiyen suçum yoktur, kardeşim Haydar telefonda bana ne söylediyse ben onlara onu söyledim. Ben onlara ölmüş demedim ki ağır hastaymış dedim. İbrahim de, senin gibi bana inanmadı, ben ölmemiş dedikçe, o, illa ki öldü, dedi, o birilerine haber verirken, anam ölmüş demiş.

Tabi, kışta kıyamette, bir sürü zahmet çekerek köye vardılar. Bahtılar ki Haçca Bibi ölmemiş, o kadar çektikleri eziyet boşa gitti. Onun uçun veryansın ettiler bana. Demek ki kadını ölmüş bulsalardı, bana dua edeceklerdi. Ben o zaman da onlara yalan söylemedim, şimdi de sana yalan söylemiyorum.

- Vallahi o zaman onlara yalan söylemedim belki, ama şimdi de bize doğruyu söylemiyorsun, baban hastaymış deseydin belki inanırdım, sen anan hastaymış diyorsun.

Peki babanın hasta olacağına inanıyorsun da ananın hasta olacağına niye inanmıyorsun?

- Yahu anamın hastalığına nasıl inanayım, biraz kefsizlemişti buraya geldi, doktora götürdüm, muayene ettirdim, üç tane film çektiler, midesinde ülser başlangıcı varmış. Doktor bir torba ilaç yazdı, hepsini aldım, doktor bu ilaçları zamanında kullan hiçbir şeyin kalmaz dedi. Anam buradan gideli on gün bile olmadı, bir yalan söyledin ama tutturamadın, deyince, hanımı Gülistan:

- Hüseyin ağbi gurban oluyum essah mı diyon? Şimdi gaynanam hastaymış, gayınbabam bunları istedi he mi?

- Bacım vallahi doğru söylüyorum tabi, niye yalan söyleyim? Deyince, Gülistan kocasına:

- Sen de gülüp durma herif, bahsana doru söylüyorum deyi yemin ediyor.

- Git şurdan gız, yemin ediyor diye, şimdi Kemter'in uşahları gibi yola mı dökülek, ne diyon?

- Ne deyim? İnanmıyorsan Hüseyin ağbiyle sen de evlerine git, Fatma ablaya sor, o sana doğruyu söyler.

- Ya buldun doğru söyleyeceği? Bunların ikisinin de dinini... bu topal Üsüyün garısı da kör Sultan gibi. Biri yalanı söyler biri de tastik eder, sanki bilmiyorum.

Baktım ki Bektaş'ın bana inanacağı yok, arkadaşım Halil'in aldığı notu cebimden çıkarıyordum kapı çalındı. Gelen Bektaş'ın da benim de arkadaşımız, aynı zamanda Bektaş'ın komşusu, Beyyurtlu İsmail. İsmail'le hoş beşten sonra hal hatır sorduk. Bektaş beni göstererek alaylı bir şekilde İsmail'e:

- Anam hastaymış, babam bizi istemiş de onun haber vermeye gelmiş, dedi.

İsmail:

- Ay ne hastası? Daha otonner anan burdaydı. Bir torba ilacınan gitti. Bana dönerek:

- Üseyin essah mı hastaymış? Derken Bektaş'a göz kırpıyor. Baktım ki İsmail de akılsıra beni makaraya saracak, kardeşim ister inanın ister inanmayın, o sizin bileceğiniz iş. Ben buraya sadece onu haber vermek için geldim. Gerçekten anaları çok perişanmış, bunların ikisi de hemen köye gitseler iyi olur, deyip kalktım.

Bektaş:

- Allahını seversen biraz daha otur, diye kolumdan çekip zorla tekrar oturttu.

- Bak şimdi, yalanını nasıl yakaladım. Bir, buraya ilk geldiğinde, halamın oğlunun oradan gidiyordum, geçerken sizide bir yoklayım dedim, dedin. İki, Hüseyinm'e anan hastaymış baban seni istemiş, dedin. Şimdi de anan çok perişan hastaymış, ikinizin de gitmesi lazım, diyorsun. Ben bunların hangisine inanayım?

- Bektaş, sen bilirsin ama benim en son söylediğime inanırsan iyi edersin, deyip kalktım Allahaısmarladık derken. Bektaş:

Güle güle dinini... biraz daha oturursan anan ölmüş diyeceksin. Baktım ki ölmüş de desem Bektaş'ın inanacağı yok.

- Bektaş, dinime, imanıma, namusuma, şerefime. Ben ta Emek Mahallesinden buraya, özel olarak size haber vermeye geldim. Birden bire haber vermemek için lafı dolaştırdım, başınız sağolsun arkadaş, anan ölmüş, deyince Hüseyin'le Gülistan'ın rengi birden attı, onlara bir şey söyleme fırsatı bırakmadan, Bektaş tekrar kahkahayı patlattı.

- Ben demedim mi? Biraz daha oturursan anan ölmüş dersin diye? Geldiğim için pişman bile oldum.

- Vallahi sen bilirsin, inşallah ben yalancı çıkarım deyip ayrıldım. Ben otobüs durağında beklerken, bir de baktım Beyyurtlu İsmail yanıma geldi.

- Üseyin gurbman oluyum, doğru söyle essahtan ölmüş mü? Ay bayahdan (deminden) inanmıyordu. Şimdi de yetiş iyice sor, diye beni saldı. Arkadaşım Halil'in telefonda yazdığı notu İsmail'e verdim.

- İsmail bunu oku, bu notu oda arkadaşım almış, ben kardeşim Haydar'la konuşmadım. Eğer ki yalansam, bu kâğıdın yalancısıyım ben.

- Peki bu notu alan arkadaşın Bektaş'ı tanıyor mu?

- Yok yahu nereden tanısın? Arkadaşım Çorumlu. Baksana! İyi anlayamamış ki, Hocabeyli yazacağına, Rocabeyli yazmış, ince gilin Adıgüzel yazacağına da İncegilin Adızel yazmış. İsmail, kâğıdı okuduktan sonra:

- Ayuu! Essah laa... dedi.

- Tabi essah İsmail, ta evden sırf bunun için geldim, vallahi geldiğime de pişman oldum. Bahsana adam inanmıyor, bir de benimle dalga geçiyor.

- Keşke bu notu ona da gösterseydin.

- Göstersem ne olacak ki? Ne kadar yemin ettim, hâlâ gülüyor, gördün işte inandıramadım.

- İnanır ay inanır, essah la! Tüh! Nasıl söylesek ki? Yazık ya. Ay ötonner buradaydı, hatta ben de dahıldım. Meryem Hala canını gayım dut, sonra Adıgüzel Emmi evlenir dedim. O da, hee evlenecek hep de ona galmışlar, dedi. Vay canım vay, vallaha yazık olmuş, tüh be nasıl söylesek ki?

- Vallahi nasıl söylersen söyle, ben de senin gibi nasıl söylesem diye çok düşündüm. Önce Hüseyin'e, anan biraz kefsizmiş, baban seni istemiş, dedim, baktım ki Bektaş'ın inanacağı yok. Anan ağır hastaymış dedim ona da inanmadı. Ölmüş, dedim, o kadar da yemin ettim, ben ne yapayım daha? Adam inanmıyor.

- Ay önce ben de inanmadım, inanırdım da Bektaş gülünce şaka yapıyorsunuz sandım ben ne biliyim. Tüh ya yazık olmuş ya. Neyise bırak onu bunu da nasıl söylesek ki? Birden bireye de söylenmez ki. Gurban oluyşum gitme de beraber söyleyek, ben yalnız söyleyemem, ben Bektaş'ı dışarı çırıyım, ikimiz bir söyleyek, dedi. Bektaşgilin evin yanına geri geldik, ben dışarıda bekledim, İsmail biraz sonra Bektaş'la dışarı çıktılar, Bektaş dışarıda beni tekrar görünce, İsmail'e:

- Ay bu dinini... seni gandırdı mı yoksa? diyerek ikisi de yanıma geldiler. İsmail:

- Bektaş, iş senin bildiğin gibi değil, diyerek notu eline verdi. Bektaş notu okudu. Galiba anasına ölümü yakıştıramadığı için inanmak istemiyor. O da benim gibi, anasının ölümünün yalan olduğuna inanmak istiyor herhalde ki:

- Get lan, beyle not varıdı da daha önceden niye göstermedi? Belki de dışarı çıkınca yazdı. Bu defa da İsmail bir sürü yemin ediyor, Bektaş'ı inandırmak için. Ama Bektaş'ın gülmesi geçti, hiç olmazsa gülmüyor artık. Ben tekrar baştan sona kadar yeniden anlattım, Bektaş iyice ciddileşti, ağlamaklı bir sesle:

- Nasıl olur ya? Anam daha on gün önce sapasağlamdı, doktor filmlerine baktı, hiç birşeyi yok, yalnızca midesinde ülser başlangıcı var, ilaçları kullansın hiç birşeyi kalmaz, dediydi. Nasıl olur ya? İsmail:

- Gardaşım ölüm bu hastaya, sağlama, gence, gocaya bahmaz. Ölenle de ölünmez, başın sağ olsun, dedi. İsmail deöyle deyince, biraz daha ciddileşti. Bana bakarak, son bir ümit der gibi, kendini gülmeye zorlayarak:

- Eğeer ki yalansan? Senin...

- Keşke yalan olsam, dedim, inandığna emin olunca, tekrar başsağlığı diledim, yanlarından ayrıldım, biraz uzaklaşınca, arkamdan bağırdı:

- Bah ben şimdi köye gidiyorum, eğer ki yalansa, senin dinini imanını... dedi. Eve gelince hanım sordu:

- Hüseyin çok ağladılar mı?

- Ne ağlaması, Bektaş'ı inandırana kadar üç saat nasıl uğraştığımı anlattım. Hanım da:

- Allah vere de garı ölmüş ola. Eğer ki ölmediyse sana daha kimse inanmaz.

- Vallahi ben de öyle diyorum. Allah vere de ölmüş ola.

- O gün anasının öldüğüne, Bektaş'ı inandırana kadar akla karayı seçtim. O akşam Hüseyin'le ikisi de köye gitmişler, ben merak içinde bekliyorum, bir gün sonra, İsmail'in evine, bir haber olup olmadığını sormaya gittim. Daha oraya da bir haber gelmemişti. Gece gündüz Allaha yalvarıyorum. İnşallah ölmüştür, diye. İki gün sonra akşam, bir haber var mı diye İsmail'in oraya yine uğradım. İsmail'in küçük çocuğu dışarıdan geldi:

- Baba Bektaş amca, köyden geldi, ağlışıyorlar, dedi. O an derin bir nefes aldım. Ama içim de yandı. Çaylarımızı içmeden kalktık, İsmail önde ben arkada Bektaş'ın yanına vardık. Gülmesi falan kralmamıştı, tekrar başsağlığı ettik, biraz oturduktan sonra:

- Nasıl olmuş? Bektaş, dedim.

- Kendini asmış! dedi. İkimizin de şaşkınlığı daha da arttı. İkimiz birden:

- Allah, Allah derdi neymiş? Ya. Tövbe estağfurullah.

- Derdi falan yoktu gardaş, hiçbir derdi yoktu. Babamın bir alacağı varmış başka köye gitmiş, geri gelmiş ki ipte asılı.

- Komşulara ya da akrabalara hiç mi bir şey söylememiş? dedim.

- Komşuların da akrabaların da anlattıkları tek şey, anam buradan gittikten sonra, ben bu dertten kurtulamam diyormuş da başka bir şey demiyormuş. Herhalde anam ünseri kanser anlamış, nasıl olsa öleceğim, hiç olmazsa daha fazla acı çekmeden ölüyüm, diye kendini asmış, derken ağladı, bizi de ağlattı.